

Załącznik do uchwały nr
XXXII/373/05 Rady Miejskiej
w Suwałkach z dnia 23 lutego 2005 r. w sprawie przyjęcia
Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki na
lata 2005 – 2008.



Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki

na lata 2005 – 2008.



ZPORR

Zintegrowany Program
Operacyjny
Rozwoju Regionalnego

OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki jest zestawem działań, które mają zostać podjęte w określonym otoczeniu i terminie, i których celem jest długotrwały i zrównoważony rozwój Miasta Suwałki.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki został przygotowany na lata 2005 – 2008, przy czym zapisy dotyczące okresu programowania 2005 – 2006 są bardziej precyzyjne niż zapisy dotyczące okresu późniejszego.

Niniejszy Plan Rozwoju Lokalnego jest wynikiem troski lokalnego Samorządu o rozwój Miasta w szybko zmieniającym się i konkurencyjnym otoczeniu ekonomicznym. Planowane i racjonalne działania zwiększają szanse Miasta na osiągnięcie sukcesu, zamierzonych celów oraz optymalne wykorzystanie potencjału i zasobów.

Plan ten, uchwalony przez Radę Miasta, określa najważniejsze działania (zadania) mające na celu systematyczny rozwój Miasta, oraz wskazuje przewidywane wyniki działań. Warunkiem powodzenia jego realizacji jest współpraca i współdziałanie wszystkich podmiotów składających się na całość Miasta – w szczególności władz samorządu lokalnego, podmiotów gospodarczych, a przede wszystkim mieszkańców Miasta zainteresowanych w sposób najbardziej żywo jego efektywną realizacją.

Plan Rozwoju Lokalnego został przygotowany w ramach działań umożliwiających Miastu Suwałki aplikowanie do Funduszy Strukturalnych o dofinansowanie projektów inicjujących zrównoważony rozwój Miasta Suwałki.

Konieczność zbudowania Planu Rozwoju Lokalnego wynika jednoznacznie z zapisów w „Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego na lata 2004 – 2006” i w „Uzupełnieniu” do tegoż Programu. Oczywiście owa konieczność powstaje w momencie rozpoczęcia aplikowania przez Miasto o dofinansowanie planowanych projektów ze źródeł Funduszy Strukturalnych.

Przyjęte przez Radę Miasta założenia programowe niniejszego planu mają na celu wskazanie kierunków działań prorozwojowych mieszkańcom miasta, jak też uświadomienie, że jest wiele elementów tworzących drogę rozwoju i dopiero te wszystkie elementy, zrealizowane w sposób prawidłowy, dają sukces – rozwój Miasta.

Zadania, które zostaną postawione do realizacji Miastu Suwałki, muszą być wykonalne technicznie, realne ekonomicznie i akceptowalne społecznie. Jednocześnie należy wskazać, że Urząd Miejski (samorząd lokalny) nie musi być ich jedynym realizatorem.

Wskazanie na społeczny aspekt przygotowywania Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki jest przypomnieniem, iż rola mieszkańców to nie tylko oczekiwanie w pozycji roszczeniowej (żądaniowej), ale też aktywne uczestnictwo w budowie przyszłości Miasta. Jest to również podkreślenie roli wszystkich podmiotów składających się na strukturę Miasta, ich równoprawnego znaczenia w realizacji poszczególnych zadań. W procesie opracowywania niniejszego dokumentu posłużono się konsultacjami z tymi mieszkańcami Miasta, którzy najlepiej znają problemy swoich środowisk tj. Radnymi Rady Miejskiej Miasta Suwałki.

Ponieważ dokument ten jest dokumentem otwartym, więc jego charakter zobowiązuje zarządzających jego wdrażaniem do monitorowania w sposób ciągły osiąganych efektów oraz stałej weryfikacji jego treści. Jest to opracowanie programowe, charakteryzujące się długookresowym planem działania.

Przedstawiony tu dokument stanowi, zatem wizję rozwoju potencjału gospodarczego Miasta, który warunkuje zrównoważony rozwój, konkurencyjność oraz wspieranie działań sprzyjających przekształcaniu Miasta Suwałki w kierunku spójności ekonomicznej i integracji z Unią Europejską.

1 AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA MIASTA SUWAŁKI

1.1. Analiza Miasta Suwałki

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki powstał na podstawie konsultacji społecznych w Mieście Suwałki, jak też na bazie analizy SWOT - określającej silne i słabe strony Miasta oraz szanse i zagrożenia dalszego jej rozwoju. Słabe i mocne strony dotyczą teraźniejszości i sytuacji wewnętrznej. Szanse i zagrożenia dotyczą przyszłości i sytuacji zewnętrznej.

1.2. Analiza SWOT Miasta Suwałki

Syntetyczne zestawienie kluczowych szans i zagrożeń w kategoriach zewnętrznych uwarunkowań rozwoju MIASTA SUWAŁKI przedstawia się następująco:

MAKROOTOCZENIE - KLUCZOWE SZANSE
Akcesja Polski do Unii Europejskiej
Rozwój gospodarczy Polski
Aktywna proeksportowa polityka Rządu RP, w tym stworzenie systemu zachęt i zabezpieczeń dla eksportu polskich towarów na Wschód
Niska inflacja
Malejące obciążenie przedsiębiorstw podatkiem dochodowym i ludności podatkiem od dochodów osobistych
Aktywna polityka Rządu RP w zakresie wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw
Dalszy napływ kapitału zagranicznego do Polski
Ekologizacja rozwoju społeczno-gospodarczego kraju
Opracowanie Narodowego Planu Rozwoju zgodnego z wymogami Unii Europejskiej i stworzenie niezbędnej do jego realizacji struktury instytucjonalnej
Integracja z Unią Europejską oraz tworzenie struktur instytucjonalnych, umożliwiających korzystanie ze środków pomocowych Unii Europejskiej
Przygotowanie mechanizmów współfinansowania przedsięwzięć rozwojowych ze środków pomocowych Unii Europejskiej środkami krajowymi
Kształcenie kadr pracowników sektora publicznego, w tym samorządowego w zakresie umiejętności pozyskiwania środków pomocowych Unii Europejskiej
Wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa polskiego
Kształcenie młodzieży zgodnie z potrzebami nowoczesnej produkcji i usług
Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego
Rozwój partnerstwa sektora publicznego z organizacjami pozarządowymi na rzecz edukacji, kultury i sztuki oraz opieki społecznej
Decentralizacja finansów publicznych oraz stabilne "reguły gry" w zakresie finansowania samorządów terytorialnych z budżetu państwa
Korzystne położenie miasta w układzie głównych struktur przyrodniczych regionu, kraju i Europy
Realizacja transeuropejskiego korytarza transportowego Via Baltica oraz rozbudowa istniejących i budowa nowych przejść granicznych

OTOCZENIE TERYTORIALNE (KRAJE OŚCIENNE I WOJEWÓDZTWO PODLASKIE)
Wykorzystanie cennych walorów i zasobów środowiska przyrodniczego oraz kulturowego Suwalszczyzny dla stymulowania rozwoju gospodarczego, w tym turystyki
Położenie Suwałk na głównym szlaku turystycznym zwanym "Drogą Tysiąca Jezior", sprzyjające rozwojowi funkcji obsługi ruchu turystycznego (krajoznawczego i tranzytowego)
Położenie Suwałk w obszarze funkcjonalnym "Zielone Płuca Polski"
Wielokulturowość Suwalszczyzny oraz zasoby dziedzictwa kulturowego (m.in. b. klasztor wigierski, ruiny zespołu pałacowego w Dowspudzie, zespół poklasztorny i synagoga w Sejnach, Kanał Augustowski)
Nadgraniczne położenie województwa, w trójkącie północno-wschodniej Polski w sąsiedztwie granicy z Rosją, Litwą i Białorusią, sprzyjające współpracy transgranicznej, w tym w ramach Euroregionu "Niemen"
Funkcjonowanie od 1 września 1996 roku Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej z podstrefą Suwałki, co sprzyja pozyskiwaniu inwestycji krajowych i zagranicznych na preferencyjnych zasadach finansowych
Bogactwo złóż kruszywa i innych bogactw mineralnych (Krzemianka) i możliwość ich wykorzystania w budownictwie <i>i w przemyśle</i>
Imprezy kulturalne o charakterze regionalnym, ogólnopolskim, międzynarodowym (Międzynarodowy Plener Rzeźby w Granicie "Intergrart", Festiwal Kultury Celtyckiej, Festiwal Muzyki Organowej, Festiwal "Balitc Satelid", Inauguracja sezonu w Praniu, Spotkania "Z poezją u Gałczyńskiego", "Muzyka u Gałczyńskiego" i in.)
Zlecenie instytucjom kultury w Suwałkach zadań samorządu wojewódzkiego realizowanych na terenie Suwalszczyzny
Rozwój przemysłu rolno-spożywczego, drzewnego i budownictwa na bazie rodzimych surowców.
Potencjalnie duża możliwość produkcji żywności ekologicznej
Wykwalifikowana i tania siła robocza
Działalność Fundacji "Pogranicze" na rzecz zachowania różnorodności kulturowej Suwalszczyzny

MAKROOTOCZENIE - KLUCZOWE ZAGROŻENIA
Dekoniunktura gospodarcza w krajach Unii Europejskiej i na Wschodzie
Zaostrzanie się konkurencji na rynku światowym w wyniku liberalizacji handlu zagranicznego i globalizacji gospodarki
Niski poziom wzrostu Produktu Krajowego Brutto (poniżej 5% rocznie)
Duże rozmiary zadłużenia zagranicznego Polski oraz długu wewnętrznego (publicznego)
Niski poziom nakładów finansowych na rozwój szkolnictwa wyższego i badań naukowych
Zwiększanie się rozmiarów przestępczości i innych przejawów patologii społecznej oraz niedofinansowanie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne (Policja, Straż Pożarna)
Zbyt małe środki finansowe z budżetu państwa na zabezpieczenie potrzeb społecznych w zakresie oświaty, ochrony zdrowia i opieki społecznej oraz kultury i sztuki
Brak spójnej i aktywnej długookresowej polityki mieszkaniowej państwa
Utrzymujące się bardzo niskie nakłady finansowe na mieszkalnictwo w budżecie państwa
Ograniczanie środków finansowych na Krajowy Fundusz Mieszkaniowy
Wysokie oprocentowanie kredytów mieszkaniowych w bankach
Obojętność społeczna wobec łamania prawa
Niski poziom nakładów finansowych (subwencji) na budowę i modernizację dróg
Niedofinansowanie wszystkich zadań i jednostek przekazanych w 1999 roku przez administrację rządową do prowadzenia przez samorządy (szkolnictwo ponadgimnazjalne, służba zdrowia, weterynaria, policja, straż pożarna, instytucje kultury itp.)
Zły stan techniczny obiektów jednostek przejętych przez miasto od 1.01.1999 roku
Zmniejszanie środków finansowych (dotacji i subwencji wyrównawczych) na rozwój miasta Suwałki ze strony budżetu państwa
Brak preferencji dla przemysłu rolno-spożywczego
Zbyt wysokie oprocentowanie kredytów bankowych
Niskie subwencje dla gmin w stosunku do zwiększonego zakresu obowiązków

OTOCZENIE TERYTORIALNE (KRAJE OŚCIENNE I WOJEWÓDZTWO PODLASKIE)
Emigracja najzdolniejszej młodzieży z naszego regionu oraz odpływ wykwalifikowanej siły roboczej do innych regionów
Wzrost zjawiska ubóstwa w województwie
Wzrost zachorowalności mieszkańców województwa oraz pogorszenie się stanu zdrowotnego
Utrata tożsamości historycznej i kulturowej Suwalszczyzny
Zmniejszanie się środków finansowych przeznaczonych w budżecie wojewódzkim na rozwój kultury fizycznej, sportu i rekreacji w Mieście
Długotrwałe utrzymujący się kryzys gospodarczy na Wschodzie
Brak dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej
Niski napływ kapitału zagranicznego do województwa
Ograniczenie działalności Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej
Mała atrakcyjność inwestycyjna województwa
Starzenie się mieszkańców województwa
Brak możliwości zatrudnienia nadwyżki siły roboczej z terenów wiejskich
Niska konkurencyjność gospodarki województwa na Wspólnym Rynku
Brak dostatecznej bazy turystycznej o dobrym standardzie
Niedorozwój infrastruktury transportowej
"Uszczelnienie" wschodniej granicy Polski

Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju MIASTA SUWAŁKI ujęte zostały w kilku kategoriach jego mocnych i słabych stron i przedstawiają się następująco:

Demografia i sfera społeczna

Ludność – Mocne strony

Relatywnie młode społeczeństwo miasta (niemal 1/3 ogółu mieszkańców to osoby w wieku przedprodukcyjnym - dzieci i młodzież)

Ludność – Słabe strony

Malejące tempo napływu ludności do miasta na pobyt stały przy jednoczesnym rosnącym odpływie ludności z miasta na pobyt stały

Malejący przyrost naturalny

Wysoki poziom bezrobocia zwłaszcza wśród ludzi młodych

Zmniejszająca się dynamika wzrostu ogólnej liczby mieszkańców miasta

Edukacja – Mocne strony
Wzrastające zapotrzebowanie wśród młodzieży na zdobywanie wiedzy i podnoszenie kwalifikacji zawodowych.
Wysoki poziom kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych.
Miasto zabezpiecza miejsca w grupach żłobkowych i oddziałach przedszkolnych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych (internaty, bursy) w wystarczającym stopniu.
Jednostki oświatowe posiadają wysoko wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną.
Dbanie o stan techniczny oraz wyposażenie bazy oświatowej i sportowej Suwałk; podejmowanie działań zmierzających do rozwoju i poprawy bazy, uwzględniających potrzeby dzieci i młodzieży, w tym osób niepełnosprawnych.
Stwarzanie w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych coraz lepszych warunków realizacji procesu dydaktyczno – wychowawczego; organizowanie systemu zajęć pozalekcyjnych; szeroka współpraca ze środowiskiem lokalnym.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna posiada odpowiednią kadrę w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej i aktywnie współpracuje z pedagogami szkolnymi, a także świadczy usługi innym placówkom.
Istniejące niepubliczne uczelnie i szkoły ponadgimnazjalne poszerzają ofertę edukacyjną.
Miasto zabezpiecza miejsca w szkołach ponadgimnazjalnych uczniom z Suwałk oraz pobliskich wsi i miasteczek.
Dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy i wymogów wynikających z integracji w ramach Unii Europejskiej. Wspieranie działań mających na celu wybór optymalnego kierunku kształcenia przez młodzież suwalskich gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych.
Wspieranie różnorodnych inicjatyw mających na celu zapobieganie dysfunkcjom wśród dzieci i młodzieży.

Edukacja – Słabe strony
Nie uregulowana opieka medyczna w szkołach i przedszkolach (lekarz, pielęgniarka, stomatolog).
Wysoka opłata stała wnoszona przez rodziców za pobyt dziecka w przedszkolu.
Niewystarczające środki finansowe na systematyczne uzupełnianie pomocy dydaktycznych.
Większość obiektów szkolnych wymaga remontów (np. dachy, instalacja elektryczna, ciepłownicza, posadzki, stolarka, elewacje).
Niewystarczająca subwencja oświatowa z budżetu państwa.
Brak szczegółowych uregulowań prawnych dotyczących dofinansowania pobierania nauki przez uczniów z innych powiatów.
Brak samodzielnej publicznej szkoły wyższej (emigracja najzdolniejszej młodzieży z miasta)

Kultura i sztuka – Mocne strony
Historia i tradycje oraz wielokulturowość miasta
Zasoby dziedzictwa kulturowego - zasoby i ekspozycje muzealne i archiwalne oraz 190 decyzji o wpisie obiektów do rejestru zabytków i 250 obiektów w ewidencji zabytków, w tym: zabytkowe kościoły i cmentarze, unikalny w skali kraju zespół zabudowy klasycystycznej "Suwalska Starówka", rezerwat Cmentarzysko Jaćwingów w Szwajcarii
Środowiska twórcze, w tym aktywne grono regionoznawców
Instytucje kultury (baza, wykwalifikowana kadra) oraz organizacje pozarządowe w dziedzinie kultury.
Imprezy i warsztaty kulturalne o charakterze regionalnym, ogólnopolskim, międzynarodowym (Hora Cantavi, ogólnopolski plener plastyczny, Wiosło Jaćwinga, Festiwal Blues-Jazz-Folk-Rock-Meeting, Ogólnopolski Festiwal Teatrów Dziecięcych "Wigraszek", Suwalski Jarmark Turystyczny, Suwalski Jarmark Kultury Ludowej, Interkultowa Wigilia Chłopska w Wigrach, Festyn Archeologiczny "Szwajcaria", Suwalskie Lato Muzyczne, Suwalskie Eksploracje Teatralne SET, Ogólnopolski Festiwal Piosenki Szkolnej i Harcerskiej i in.)
Działalność wydawnicza w mieście, publikacje dotyczące miasta i regionu; różnorodny lokalny i regionalny rynek mediów
Edukacja kulturalna, w tym różnorodne formy amatorskiego ruchu artystycznego
Funkcjonowanie Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia
Kształtowanie się komercyjnego rynku kultury i sztuki
Lokalizacja w mieście siedziby Euroregionu "Niemen", możliwość organizacji wymiany imprez między istniejącymi Euroregionami, dostępu do europejskich środków pomocowych
Przynależność miasta do sieci miast partnerskich, możliwość organizacji wymiany imprez i doświadczeń między miastami partnerskimi, promocja działań, dostępu do europejskich środków pomocowych
Istnienie mecenatu miasta w sferze kultury w postaci systemu przyznawania stypendiów i nagród
Istnienie Miejskiej Orkiestry Dętej (młodzieżowej)

Kultura i sztuka – Słabe strony
Dezintegracja środowisk kultury, skupionych wokół instytucji kultury szczebla wojewódzkiego, wskutek utraty przez Suwałki statusu ośrodka wojewódzkiego - bezrobocie wśród pracowników kultury, emigracja pracowników i twórców kultury
Ograniczanie zatrudnienia w instytucjach kultury z przyczyn ekonomiczno-organizacyjnych
Ograniczenie środków finansowych w kulturze na działalność merytoryczną i inwestycje
Niewystarczający przepływ informacji i promocja działań kulturalnych
Brak wielofunkcyjnej sali widowiskowej z zapleczem teatralnym
Zły stan techniczny części bazy lokalowej instytucji kultury (Muzeum Okręgowego, Młodzieżowego Domu Kultury), przestarzałe wyposażenie techniczne (Regionalnego Ośrodka Kultury i Sztuki, Młodzieżowego Domu Kultury, Biblioteki Publicznej)
Brak spójnej polityki kulturalnej w mieście
Brak stałych wystaw: historycznej i kultury ludowej
Niewykorzystanie potencjału intelektualnego środowisk twórczych, zwłaszcza ludzi piszących
Brak centrum kulturowo-rekreacyjnego w związku z rosnącym zainteresowaniem pradziejami na terenie zespołu osadniczego Szwajcaria-Osinki
Brak dużych i nowoczesnych obiektów wielofunkcyjnych dostosowanych do organizacji imprez kulturalnych, sportowych, rozrywkowych oraz amfiteatru przy hali OSiR
Zły stan techniczny architektonicznie historycznych kwartałów miasta
Brak ośrodka kultury literackiej
Brak zawodowej orkiestry kameralnej
Ograniczona dostępność instytucji kultury dla osób niepełnosprawnych

Sport i rekreacja – Mocne strony
Rozwój stowarzyszeń kultury fizycznej.
Wysoki poziom sportowy w dyscyplinach: badminton, karate, modelarstwo lotnicze, pływanie, szachy.
Organizacja wysokiej rangi zawodów sportowych o charakterze ogólnopolskim i międzynarodowym w Mieście.
Istniejąca baza sportowa sprzyjająca organizacji obozów sportowo-rekreacyjnych.
Udostępnianie miejskiej bazy sportowej i rekreacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży oraz podmiotom współpracującym przy realizacji zadań publicznych Miasta. Pomoc finansowa i organizacyjna Miasta na rzecz rozwoju życia sportowo-rekreacyjnego oraz propagowania zdrowego stylu życia.
Rozwój sportu wyczynowego w Mieście i uzyskiwanie znaczących wyników sportowych.
Istnienie mecenatu miasta w sferze kultury fizycznej i sportu w postaci systemu przyznawania stypendiów, nagród i wyróżnień.
Tworzenie się aktywnego środowiska działającego w sferze rozwoju aktywności ruchowej osób niepełnosprawnych.
Stwarzanie warunków do współzawodnictwa sportowego oraz motywowanie dzieci i młodzieży do udziału w rozgrywkach sportowych.

Sport i rekreacja – Słabe strony
Ograniczone środki finansowe w budżecie miejskim przeznaczone na modernizację i dosprzętowanie bazy sportowej i rekreacyjnej oraz rozwój sportu wyczynowego.
Brak silnych podmiotów gospodarczych finansujących zadania w sferze kultury fizycznej i sportu.
Niewystarczający przepływ informacji i słaba promocja imprez sportowych i rekreacyjnych w mieście.
Brak infrastruktury typu Centrum Rekreacji i Wypoczynku wraz z amfiteatrem na Zalewie Arkadia – parku rozrywki.
Brak sztucznego lodowiska.
Brak dużych i nowoczesnych obiektów wielofunkcyjnych dostosowanych do organizacji imprez kulturalnych, sportowych, rozrywkowych.
Baza sportowo-rekreacyjna nie w pełni dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna – Mocne strony
Możliwość lepszego wykorzystania istniejącej infrastruktury, która może zabezpieczyć potrzeby w zakresie opieki społecznej i ochrony zdrowia
Wystarczająca liczba zakładów służby zdrowia
Dobre zabezpieczenie potrzeb w zakresie wykwalifikowanej kadry medycznej
Dobrze zabezpieczone usługi medyczne i opiekuńcze
Możliwość kreowania nowych miejsc pracy poprzez uruchamianie nowych placówek rehabilitacyjnych, rodzinnych domów dziecka.
Ułatwiona możliwość rozwoju niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej (zakłady opiekuńczo-pielęgnacyjne, leczniczo-pielęgnacyjne, hospicyjne)
Duże zaangażowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz ochrony zdrowia oraz w zakresie pomocy społecznej
Realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.
Spełnianie odpowiednich standardów przez Dom Pomocy Społecznej
Infrastruktura socjalna zabezpieczająca realizację zadań pomocy społecznej na szczeblu gminy / powiatu (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej, Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza)
Merytorycznie przygotowana kadra do realizacji zadań pomocy społecznej
Dobrze rozwinięte usługi (opiekuńcze, transportowe) na rzecz osób niepełnosprawnych (z zaburzeniami psychicznymi)
Działalność Oddziału Dziennego Terapii Uzależnienia od Alkohol
Zabezpieczenie mieszkań dla osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze
Zabezpieczenie w budżecie miasta środków na zaspokojenie najbardziej elementarnych potrzeb osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji (dożywianie dzieci, żywność, opał)
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2015 uwzględniająca rozwój infrastruktury socjalnej

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna – Słabe strony
Brak bazy lokalowej dla realizacji polityki społecznej (schronisk dla bezdomnych, noclegowni dla kobiet)
Brak infrastruktury socjalnej
Niewystarczające środki finansowe na likwidację barier architektonicznych, małe zainteresowanie inwestorów indywidualnych likwidacją barier
Brak środków finansowych na modernizację bazy lokalowej leczenia ambulatoryjnego (poradnie)
Redukcja zatrudnienia w ochronie zdrowia, odpływ wykwalifikowanej kadry medycznej do dużych ośrodków miejskich oraz za granicę
Obniżenie jakości usług medycznych z powodu zadłużenia jednostek
Zbyt niskie nakłady na ochronę zdrowia z wydatków budżetowych miasta
Utrudnione współdziałanie zakładów służby zdrowia mających siedzibę na terenie miasta spowodowane podległością różnym organom założycielskim
Brak zakładów aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych
Brak ośrodka rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych
Brak Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi
Brak bazy zabezpieczającej możliwość utworzenia Rodzinnych Domów Dziecka
Brak mieszkań chronionych dla osób po przebytej chorobie psychicznej
Brak placówek opiekuńczych, opiekuńczo-wychowawczych oraz resocjalizacyjnych (np. domu dziecka, ośrodka wychowawczego)
Brak wykwalifikowanej kadry typu: asystent osoby starszej, asystent osoby niepełnosprawnej
Brak lądowiska dla stacjonarnego Lotniczego Pogotowia Ratunkowego (helikopter HEMS)
Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura socjalna w zakresie ośrodków wsparcia: brak noclegowni dla bezdomnych kobiet, Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Niewystarczająca liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych o charakterze wsparcia dziennego (dla dzieci z rodzin patologicznych niewydolnych wychowawczo z dziećmi niepełnosprawnymi)
Sukcesywne przekazywanie zadań pomocy społecznej na barki samorządu ogranicza możliwości finansowe miasta na skuteczną i pełną realizację zadań
Słabo rozwinięte poradnictwo specjalistyczne
Wzrost zachorowalności na choroby cywilizacyjne (gruźlica, układu krążenia, cukrzyca, nadciśnienie)

Bezpieczeństwo i porządek publiczny – Mocne strony
Funkcjonowanie wyspecjalizowanych jednostek ochrony porządku i bezpieczeństwa (Straż Graniczna, Pożarna, Miejska, Policja, Prokuratura, wojsko)
Udostępnienie młodzieży bazy sportowej i oświatowej w godzinach pozalekcyjnych
Wspomaganie organizacji i stowarzyszeń zajmujących się organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży
Realizacja programów prewencyjnych, np. "Bezpieczne Miasto"
Dobre warunki lokalowe służb mundurowych
Scentralizowany system włączania syren alarmowych drogą radiową
Uruchomienie Centrum Powiadamiania Ratunkowego (nr.112)
Utworzenie i wyposażenie pokoju do przesłuchań nieletnich ofiar przemocy (Niebieski Pokój)
Funkcjonowanie Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w strukturach Samodzielnego Publicznego Szpitala Wojewódzkiego
Wyposażenie Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w karetki ratunkowe i samochody specjalistyczne
Wyposażenie Komendy Miejskiej Straży Pożarnej w samochody specjalistyczne

Bezpieczeństwo i porządek publiczny – Słabe strony
Wzrost zjawisk narkomanii, alkoholizmu i przestępczości wśród nieletnich i młodzieży
Niewystarczające środki finansowe na organizację zajęć pozalekcyjnych
Niedostateczna baza rekreacyjno-sportowa na osiedlach mieszkaniowych
Brak wystarczającej ilości dróg i ich zły stan, co skutkuje dużym natężeniem ruchu drogowego oraz dużą wypadkowością
Brak propagowania w lokalnych mediach pozytywnych postaw obywatelskich
Niska, w odczuciu społecznym, wykrywalność przestępstw przez Policję
Braki kadrowe i sprzętowe w Policji, Straży Pożarnej i Straży Miejskiej
Brak Policijnej Izby Dziecka
Brak etatów prokuratorskich przy wzrastającej ilości zdarzeń
Brak komisariatu Policji w centrum miasta
Niedowład organizacyjny sądownictwa
Brak monitoringu miejsc niebezpiecznych (zagrożonych przestępczością) na terenie miasta
Wzrastająca przestępczość wśród nieletnich
Funkcjonowanie na terenie miasta zakładów pracy używających w procesie produkcji materiałów niebezpiecznych oraz zajmujących się ich dystrybucją
Wzrost ilości przejeżdżających przez miasto pojazdów, w tym przewożących toksyczne środki przemysłowe
Pojawienie się nowych zagrożeń w postaci sekt religijnych
Wzrastające poczucie zagrożenia przestępczością wśród mieszkańców miasta
Niewystarczające egzekwowanie prawa w zakresie porządku, czystości i estetyki miasta

Mieszkalnictwo – Mocne strony
Rezerwy terenowe pod rozwój budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego
Rozwinięty potencjał gospodarczy wykonawstwa budownictwa mieszkaniowego, inwestycyjnego i projektowego

Mieszkalnictwo – Słabe strony
Spadek rozmiarów budownictwa mieszkaniowego przy ogólnym deficycie szacowanym na ok. 1800 mieszkań
Zły stan techniczny komunalnych zasobów mieszkaniowych oraz niski standard wyposażenia mieszkań komunalnych w instalacje
Duże potrzeby mieszkaniowe ludności o najniższych dochodach, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej - mieszkania socjalne (potrzeby szacowane są na ok. 600 mieszkań)
Niedobory w uzbrojeniu technicznym zwłaszcza w zakresie wodociągów i kanalizacji niektórych osiedli mieszkaniowych (Ogrodowa, Piastowskie)
Brak uzbrojonych terenów pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne
Niskie stawki czynszu w komunalnych zasobach mieszkaniowych niepokrywające nawet bieżącej eksploatacji

Sfera gospodarcza – Mocne strony
Funkcjonowanie Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej - podstrefa Suwałki
Nadgraniczne położenie w trójkącie północno-wschodniej Polski, w sąsiedztwie granicy z Rosją, Litwą i Białorusią
Położenie miasta na trasie europejskiego korytarza tranzytowego nr 1 (Tallin-Ryga-Kowno-Suwałki-Warszawa)
Przynależność miasta do Euroregionu "Niemen"
Tradycje przemysłu lokalnego na bazie surowców miejscowych (przemysł mleczarski, drzewny, wydobywczy, budowlany)
Udział kapitału zagranicznego w gospodarce miasta
Kontakty handlowe lokalnych przedsiębiorców ze Wschodem
Możliwość rozwoju gospodarczego w oparciu o powstający Suwalski Park Naukowo – Technologiczny Polska Wschód
Dobrze rozwinięta sieć biur i agencji turystycznych, w tym funkcjonowanie profesjonalnego Centrum Informacji Turystycznej i Promocji Regionu
Bezpośrednie sąsiedztwo z atrakcyjnymi rejonami turystyczno-wypoczynkowymi. Położenie miasta w obszarze "Zielonych Płuc Polski"
Dobrze rozwinięte otoczenie biznesu: sieć banków, kancelarie prawne i notarialne, imprezy wystawowe i targowe, istnienie jednostek inicjujących i wspierających przedsiębiorczość

Sfera gospodarcza – Słabe strony
Słaby potencjał gospodarczy miasta
Brak systemu zachęt aktywizujących rozwój gospodarki lokalnej, tworzonego przez władze miasta
Brak profesjonalnego systemu informacji gospodarczej dla potencjalnych inwestorów
Odływ wykształconej kadry specjalistów do innych ośrodków miejskich
Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla 88% terenów miasta
Niedostateczne wykorzystanie walorów nadgranicznego położenia miasta wyrażające się między innymi niedorozwojem sektora hotelarsko-gastronomicznego oraz miejsc obsługi podróżnych itp.
Brak koncepcji funkcjonowania bazy handlowo-usługowej w mieście
Brak koordynacji działań całej branży turystycznej miasta na rzecz rozwoju turystyki przyjazdowej
Zbyt mały udział miasta w targach turystycznych krajowych i zagranicznych
Brak drogowego oznakowania turystycznego miasta, a także zabytków
Brak ścieżek rowerowych zwiększających możliwości rekreacyjne miasta
Słaba współpraca z powiatem suwalskim i gminami wchodzącymi w jego skład w zakresie tworzenia wspólnej oferty turystycznej

SFERA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - Mocne strony
Obecność lotniska sportowego, które ma warunki, aby stać się lotniskiem komunikacyjnym (miasto posiada już opracowane studium wykonalności budowy lotniska)
Posiadanie wykonanego „Studium planistycznego i rozwojowego związanego z realizacją drogi Via Baltica na obszarze ponadregionalnego Ośrodka Miejskiego Suwałki”
Nowoczesna oczyszczalnia ścieków
Istnienie nowoczesnego Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych
Bogate złoża wodonośne - istnienie rezerwy zdolności produkcyjnej, możliwość dalszej rozbudowy systemu zaopatrzenia w wodę
Możliwość włączenia wodociągowych studni awaryjnych do miejskiego systemu zaopatrzenia w wodę
Możliwość rozbudowy źródeł zasilania w energię ciepłą oraz rozszerzenie zasięgu sieci ciepłowniczych
Sprawne funkcjonowanie miejskiego systemu ciepłowniczego
Sprawne funkcjonowanie systemu zaopatrzenia w wodę oraz dobra jakość wody (według polskiej normy)
Dostępność usług telekomunikacyjnych dla podmiotów gospodarczych

SFERA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ – Słabe strony
Niedorozwój infrastruktury komunikacyjnej miasta (brak obwodnicy zewnętrznej, niezadowalający stan nawierzchni ulic, brak miejsc parkingowych dla samochodów osobowych i ciężarowych, brak ustalenia tras przewozu materiałów niebezpiecznych)
Brak bezkolizyjnych przejść dla pieszych na ulicach o dużym nasileniu ruchu samochodowego
Brak stacji uzdatniania wody (uniemożliwia to dostosowanie jakości wody do norm UE i WHO w zakresie zawartości żelaza)
Niedoinwestowanie układu elektroenergetycznego prowadzące do dużej awaryjności w dostawach energii elektrycznej (linie napowietrzne)
Brak sieciowego gazu ziemnego w mieście
Brak rozwiązania problemu składowania odpadów niekomunalnych oraz brak odpowiedniej spalarni odpadów poszpitalnych spełniającej wymogi ochrony środowiska
Niedorozwój sieci telefonii przewodowej

SFERA EKOLOGICZNA - Mocne strony
Bliskie sąsiedztwo Wigierskiego Parku Narodowego oraz Suwalskiego Parku Krajobrazowego, sprzyjające rozwojowi ekoturystyki - niezdegradowane środowisko przyrodnicze
Brak uciążliwych dla środowiska obiektów przemysłowych
Istnienie w granicach miasta obszarów nadających się do zagospodarowania rekreacyjnego (Las Szwajcaria oraz wyrobiska: Sobolewo, żwirownia PKP)

SFERA EKOLOGICZNA - Słabe STRONY
Ubogie wyposażenie miasta w tereny zieleni urządzonej
Brak aktualnej inwentaryzacji terenów zieleni miejskiej
Eksploatacja złóż kruszyw mineralnych na terenie miasta powodująca zagrożenia dla środowiska przyrodniczego
Brak systemu oczyszczania wód deszczowych
Duża ilość lokalnych kotłowni
Narastające zagrożenie środowiska przyrodniczego ze strony transportu samochodowego
Wzrastające zaśmiecanie obszarów ekologicznie cennych zwłaszcza na peryferiach miasta i w jego strefie podmiejskiej
Brak pełnego upowszechnienia selektywnej zbiórki odpadów

SFERA PRZESTRZENNA - Mocne strony
Duży udział terenów nie zabudowanych w granicach miasta możliwych do przeznaczenia pod zabudowę produkcyjną, usługową i mieszkaniową oraz niskie ceny gruntów
Zabezpieczanie w planach zagospodarowania przestrzennego miasta terenów pod zabudowę produkcyjną, usługową i mieszkaniową. Posiadanie przez miasto komunalnych zasobów gruntów
Posiadanie obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego
Posiadanie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałki”
Posiadanie „Studium planistycznego i rozwojowego związanego z realizacją drogi Via Baltica na obszarze ponadregionalnego Ośrodka Miejskiego Suwałki”
Posiadanie programów rewitalizacji terenów śródmiejskich i powojсковych
Sukcesywna rewitalizacja parków miejskich
Utrzymanie rezerw terenowych pod rozwój układu komunikacyjnego

SFERA PRZESTRZENNA - Słabe strony
Mała powierzchnia istniejących terenów zieleni na Osiedlu Północ
Brak zagospodarowania rekreacyjnego terenów leżących wzdłuż doliny Czarnej Hańczy na terenie miasta
Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla 88% terenów miasta.

SFERA FINANSOWA (budżet miasta) Mocne strony
Wysoka wiarygodność finansowa budżetu miejskiego zabezpieczona zarówno majątkiem trwałym, jak i dochodami własnymi
Możliwość zaciągnięcia wieloletnich kredytów inwestycyjnych i zabezpieczenia ich spłaty dochodami własnymi
Możliwość partycypacji budżetu miasta w dochodach spółek prawa handlowego, których właścicielem jest miasto
Możliwość obrotu posiadanymi udziałami w spółkach w celu pozyskania dodatkowych dochodów budżetowych
Możliwość pozyskania dodatkowego majątku w wyniku komunalizacji nieruchomości skarbu państwa
Zabezpieczone stałe wpływy budżetowe z tytułu wzrastających udziałów w podatkach
Stąły wzrost wpływów z tytułu opłat i podatków lokalnych, lokat wolnych środków finansowych, za usługi administracyjne
Stąły wzrost majątku spółek komunalnych (funduszy założycielskich)

SFERA FINANSOWA (budżet miasta) - Słabe strony
Wyczerpywanie się możliwości wzrostu dochodów własnych w granicach określonych ustawą (ustalenie podatków i opłat lokalnych)
Brak miejscowych grup kapitałowych zdolnych do podejmowania znaczących zadań inwestycyjnych i wytwórczych wspólnie z budżetem miejskim (inwestycje prywatno-publiczne)
Ograniczone możliwości pozyskania dochodów z majątku miasta
Znaczący odsetek ludności żyjącej w ubóstwie oraz stąły wzrost liczby mieszkańców uprawnionych do wypłat obligacyjnych zasiłków z pomocy społecznej
Mały napływ kapitału zagranicznego
Znikomy udział finansowy jednostek gospodarczych działających na terenie miasta w przedsięwzięciach inwestycyjnych finansowanych z budżetu miasta
Zadłużenie służby zdrowia oraz brak środków na modernizację i zakupy nowoczesnej aparatury oraz sprzętu medycznego
Niedofinansowanie wydatków bieżących Policji, Straży Pożarnej i Straży Miejskiej

1.3. Położenie, powierzchnia, ludność

Miasto Suwałki – położenie na tle województwa i kraju



Suwałki leżą w północnej części województwa podlaskiego. Położenie geopolityczne miasta w bezpośrednim sąsiedztwie trzech państw: Rosji (Obwód Kaliningradzki), Litwy i Białorusi oraz przy drodze krajowej nr 8 (przyszłej Via Baltica) wyznacza charakter Miasta jako przygranicznego, dając mu szansę stania się jednym z ważniejszych w regionie centrów wymiany handlowej. Malownicze położenie geograficzno-krajobrazowe Suwałk - w obszarze Zielonych Płuc Polski i Strefie Ekorozwoju, na Pojezierzu Suwalsko-Augustowskim, na skraju Puszczy Augustowskiej, w bliskim sąsiedztwie Wigierskiego Parku Narodowego i Suwalskiego Parku Krajobrazowego nad rzeką Czarną Hańczę, stanowi o atrakcyjności Miasta pod względem turystyczno-rekreacyjnym.

Suwałki założone zostały w XVII w. przez zakon Kamedułów z pobliskiego klasztoru w Wigrach, jako jedna z osad na kolonizowanych przez nich wyludnionych terenach dawnej Jaćwieży. W 1710r. Suwałki uzyskały przywilej targowy, a w 1720r. prawa miejskie. Lokalizacja miasta decydowała o jego rozwoju na przestrzeni wieków. Położenie na ważnym szlaku komunikacyjnym łączącym Warszawę z Petersburgiem przez Kowno przyczyniło się do ulokowania tutaj w 1816r., na prawie 100 lat, siedziby województwa. Kolejny awans administracyjny spotkał Suwałki w 1975r., kiedy to ponownie zostały stolicą województwa na niemalże ćwierć wieku.

Tabela – Powierzchnia i podział administracyjny Miasta suwałki

Powierzchnia ogółem w ha	6524
Powierzchnia ogółem w km ²	65
Sołectwa ogółem	3

Źródło: www.stat.gov.pl

Obecnie Suwałki są miastem na prawach powiatu. Powierzchnią swą obejmując 6524 ha i posiadając 68,9 tys. mieszkańców, stanowią drugie co do wielkości miasto w województwie podlaskim.

Tabela – Ludność Suwałk w kategoriach: ilość ogółem, wg płci, kobiety na 100 mężczyzn, ludność na 1km².

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Kobiety na 100 mężczyzn	Ludność na 1 km ²
	w tysiącach				
Suwałki	68,9	33,1	35,8	108	1056

Źródło: www.stat.gov.pl

1.4. Środowisko przyrodnicze,

1.4.1. Rzeźba terenu

Suwałki otoczone meandrującą ku południowemu wschodowi rzeką Czarną Hańczą, leżą na pograniczu dwóch mezoregionów geograficznych Pojezierza Suwalskiego. Większość terenów zabudowanych obejmuje północną strefę płaskiej, sandrowej Równiny Augustowskiej. Zaczyna się ona na północ od Suwałk na wysokości około 190 metrów. W obrębie miasta występują natomiast terasy akumulacyjne i erozyjne związane z doliną Czarnej Hańczy.

W bezpośrednim sąsiedztwie Suwałk zaczyna się południowa część Pojezierza Północno-Suwalskiego. Jest to obszar wysoczyzn bogato urzeźbionych głębokimi dolinami, zajęty przez jeziora lub torfowiska.

Krajobraz charakteryzujący się między innymi młodą, wyrazistą rzeźbą morenową i bogatą siecią hydrograficzną jest rezultatem ostatniego polskiego zlodowacenia zwanego bałtyckim.

1.4.2. Surowce mineralne

Na obszarze Suwałk występuje 7 udokumentowanych złóż kopaliny pospolitej – żwiru, w tym 1 należące do złóż kopalin podstawowych (zasoby wg stanu na dzień 31.12. 2001 r.).

Tabela - Zasoby geologiczno-bilansowe złóż kopalin pospolitych i podstawowych w Suwałkach

Nazwa złoża	Zasoby geologiczne bilansowe
Potasznia I	148 970 mln ton
Sobolewo B – Krzywe	78 645 mln ton podstawowe
Krzywólka-Suwałki	22 528 mln ton
Sobolewo A	5 898 mln ton
Krzywólka II	3 089 mln ton
Suwałki IV	70 mln ton
Suwałki III	30 mln ton

Źródło: „Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce – wg stanu na 31.XII.2001 r.”. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2002 r.

Potasznia I – złożo zagospodarowane i eksploatowane przez Suwalskie Kopalnie Surowców Mineralnych w Suwałkach, zlokalizowane w zachodniej części miasta i częściowo na terenie gminy wiejskiej.

Złożo Sobolewo B - Krzywe zlokalizowane jest w południowo-wschodniej części miasta. Jest zagospodarowane i eksploatowane przez Suwalskie Kopalnie Surowców Mineralnych w Suwałkach.

Złożo Krzywólka-Suwałki zlokalizowane w zachodniej części Suwałk nie jest obecnie eksploatowane.

Złożo Krzywólka II jest złożem o zasobach wstępnie rozpoznanych.

Złożo Sobolewo A zlokalizowane w południowo-wschodniej części miasta – jest złożem zagospodarowanym i eksploatowanym przez Przedsiębiorstwo Produkcji Materiałów Drogowych KRUSZBET S.A w Suwałkach.

Złożo Suwałki III znajduje się w południowo-zachodniej części Suwałk. Jest ono zagospodarowane i eksploatowane przez osobę fizyczną.

Złożo Suwałki IV zlokalizowane w zachodniej części miasta nie jest obecnie eksploatowane.

Eksploatacja złóż kopalin powoduje powstawanie znacznych obszarów powierzchni zdegradowanych i zdewastowanych. Na terenie miasta znajduje się około 42,80 ha gruntów kwalifikujących się do rekultywacji. Grunty te stanowią w większości mienie komunalne oraz tereny poeksploatacyjne kopalni odkrywkowych.

1.4.3. Klimat

Klimat Suwałk, tak jak i całego regionu, ma cechy wyraźnie kontynentalne i wyróżnia się najniższymi temperaturami wśród wszystkich niżowych obszarów Polski. Częstość napływu mas powietrza z kierunku zachodniego w Polsce wynosi prawie 36% podczas gdy ze wschodniego 29%. W latach 1961-1995 przeważały w skali roku cyrkulacje antycyklonalne nad cyklonalnymi oraz przejściowymi. Średnia prędkość wiatru wynosi 3,6 m/s. Z typami układów barycznych ma związek ciśnienie atmosferyczne. Ciśnienie na poziomie stacji meteorologicznej zależy od wysokości bezwzględnej terenu. W omawianym okresie w Suwałkach wynosiło ono średnio 992,6 hPa. Najniższa wartość wynosiła 948 hPa, a najwyższa 1 027,5 hPa. Zachmurzenie na terenie miasta jest mało zróżnicowane. Średnia roczna dla Suwałk wynosi 5,4 w 8-stopniowej skali.

Czas, w ciągu którego bezpośrednie promieniowanie słoneczne docierało do powierzchni ziemi w 2002 roku wynosił 1 822,6 h/rok. Roczna suma opadów atmosferycznych wyniosła w 2002 roku 610,8 mm.

Temperatura powietrza mierzona na wysokości 2 m nad powierzchnią gruntu w latach 1961-1995 wynosiła średnio w skali roku 6,2 °C. W 2002 roku średnia temperatura powietrza wyniosła 7,6 °C. Najchłodniejszym miesiącem jest styczeń, a najcieplejszym lipiec.

Tabela - Średnie temperatury powietrza w Suwałkach w latach 1961-2002.

Parametr	Stacja meteo	1961-1995	1971-2000	1991-2000	1996-2000	2000	2001	2002
Temperatura średnia °C	Suwałki	6,2	6,3	6,8	6,8	8,1	6,8	7,6

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela - Zachmurzenie, usłonecznienie i prędkość wiatru w latach 2000-2002.

Parametr	Stacja meteorologiczna w Suwałkach		
	2000	2001	2002
Średnie zachmurzenie w oktanach	5,0	5,4	5,8
Usłonecznienie w h/rok	1746,0	1518,0	1822,6
Średnia prędkość wiatru w m/s	3,3	3,3	3,6

Źródło: www.stat.gov.pl

Średnia roczna prędkość wiatru w latach 1961-1995 wynosiła w Suwałkach 4,4 m/s, a w latach 2000-2002 - 3,6 m/s.

Najwięcej dni z opadem występuje w chłodnej porze roku od listopada do lutego. W skali roku suma opadów letnich przeważa nad opadami zimowymi. Na stacji meteorologicznej w Suwałkach, w 2001 roku roczna suma opadów wyniosła 637 mm, a w roku 2002 - 610 mm.

1.4.4. Stosunki wodne

Zasoby wodne Suwałk stanowią wody powierzchniowe i podziemne. Do wód powierzchniowych na terenie miasta należy rzeka Czarna Hańcza, Kamionka i kilka innych małych cieków wodnych.

Przeływająca przez Suwałki rzeka Czarna Hańcza jest jedną z najdłuższych rzek regionu. Liczy 141,7 km i leży w zlewni rzeki Niemen.

Czarną Hańczę cechuje ustrój złożony z wezbraniem jesiennym i zimowym oraz gruntowo-deszczowo-śnieżnym zasilaniem. Przeływając przez miasto rzeka płynie regulowanym, nieskanalizowanym korytem, niemniej w okresie wiosennych

wezbrań istnieje możliwość podtapiania niżej położonych partii doliny. Kulminacja wezbrań roztopowych w kwietniu powoduje dwu-trzykrotny wzrost przepływów.

Rzeka Czarna Hańcza zasila wodą sztuczny zalew rekreacyjny Arkadia. Zbiornik ten, zbudowany w latach 1972-1978 jest zbiornikiem ziemnym użytkowanym jako kąpielisko miejskie. Powierzchnia zbiornika wynosi 11,42 ha, głębokość max. – 2,3 m. Z nadwyżek mas ziemnych uformowano wyspę o powierzchni 0,46 ha. Zbiornik przystosowano do wymiany wody wg obiegu: jaz piętrzący na rzece, rurociąg doprowadzający oraz rurociąg spustowy do rzeki.

W granicach miasta, na terenie administrowanym przez Suwalskie Kopalnie Surowców Mineralnych Sobolewo, znajdują się 2 zbiorniki wody powstałe w wyniku eksploatacji kruszywa spod zwierciadła wody gruntowej. Powierzchnia tych zbiorników wynosi: 50 ha zbiornika północnego i 1,5 ha zbiornika środkowego.

Obecnie jeden z nich włączony jest do układu technologicznego związanego z eksploatacją surowca, a drugi pełni funkcję turystyczno-rekreacyjną.

Na terenie miasta znajdują się jeszcze dwa mniejsze zbiorniki poeksploatacyjne leżące w północno-zachodniej części miasta.

Wody podziemne Suwałk i okolic zasilane są głównie przez wody opadowe infiltrujące na tym obszarze. Stanowią one źródło wody pitnej i dla przemysłu. W rejonie Suwałk wydzieliła się dwie wodonośne warstwy użytkowe:

- I warstwę użytkową odpowiadającą w przybliżeniu przypowierzchniowemu poziomowi nośnemu,
- II warstwę użytkową odpowiadającą w przybliżeniu dolnemu poziomowi międzymorenowemu.

Jakość wód obu warstw użytkowych jest przeważnie dobra i na ogół po odżelazieniu i odmanganieniu odpowiada celom komunalnym. Pod względem bakteriologicznym wody z reguły są jakościowo dobre.

1.4.5. Zasoby leśne

Ogólna powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewień i zakrzewień na terenie miasta wynosi 907 ha, co stanowi 13,9% ogólnej powierzchni miasta.

W skład tej powierzchni wchodzi:

- lasy publiczne stanowiące własność Skarbu Państwa, zarządzane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe” Nadleśnictwo Suwałki – 786 ha,
- lasy stanowiące własność prywatną osób fizycznych – 80 ha,
- lasy stanowiące własność komunalną miasta - 11 ha (w tym 2,0 ha zadrzewień),
- zadrzewienia i zakrzewienia – 30 ha.

Nadzór nad lasami osób fizycznych jak i nad lasami komunalnymi sprawuje Starosta Powiatowy w ramach Porozumienia z dnia 21 lipca 1999 r. w sprawie powierzenia prowadzenia zadań publicznych wynikających z ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach.

Stan zdrowotny lasów jest dobry. Pozyskanie drewna z lasów komunalnych oraz prywatnych w granicach administracyjnych miasta Suwałki w latach 2000-2002 kształtowało się w następujący sposób:

- 87 m³ grubizny w 2000 r.,
- 5 m³ grubizny w 2001 r.,
- 4,72 m³ grubizny w 2002 r.

Nadleśnictwo Suwałki dysponuje alternatywnym, ekologicznym źródłem energii cieplnej w postaci drobnicy, opału i resztek eksploatacyjnych pochodzących z gospodarki leśnej w ilości 20 000 m³/rok.

Lasy ochronne

Na terenie miasta znajduje się 786 ha lasów uznanych decyzją Ministra Środowiska z dnia 22 sierpnia 2002 r. za ochronne.

Decyzja ta została podjęta na podstawie Uchwały nr LI/520/02 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 stycznia 2002 roku, która opiniowała pozytywnie uznanie lasów z terenu Nadleśnictwa Suwałki, położonych w obrębie Suwałk, za ochronne.

W skład tych lasów wchodzi:

- lasy stanowiące drzewostany nasienne o powierzchni - 39,85 ha,
- lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa o powierzchni -23,74 ha,
- lasy wodochronne o powierzchni - 8,22 ha,
- lasy położone w granicach administracyjnych miasta o powierzchni - 714,21 ha.

1.5. Turystyka,

Miasto Suwałki położone jest między Wigierskim Parkiem Narodowym a Suwalskim Parkiem Krajobrazowym. Walory naturalne miasta i okolic wyróżniają je na tle innych znanych miejsc w Polsce.

O atrakcyjności Suwałk i Suwalszczyzny świadczą:

- otaczające miasto liczne czyste jeziora, rzeki, lasy,
- urozmaicony malowniczy krajobraz,
- czyste środowisko naturalne,
- muzea i zabytki historyczne,
- różnorodność kulturowa,
- przygraniczne położenie,
- bogata i ciekawa historia miasta,
- cykliczne imprezy kulturalne i sportowe o zasięgu międzynarodowym i ogólnopolskim.

Powyższe walory turystyczne narzucają rozwój takich rodzajów turystyki, jak:

- rekreacja nad wodą, wypoczynek na plażach, żeglarstwo, kajakarstwo,
- turystyka wędrowna, rajdy piesze i rowerowe szlakami turystycznymi,
- agroturystyka,
- ekoturystyka w oparciu o produkt turystyczny Wigierskiego Parku Narodowego oraz Suwalskiego Parku Krajobrazowego,

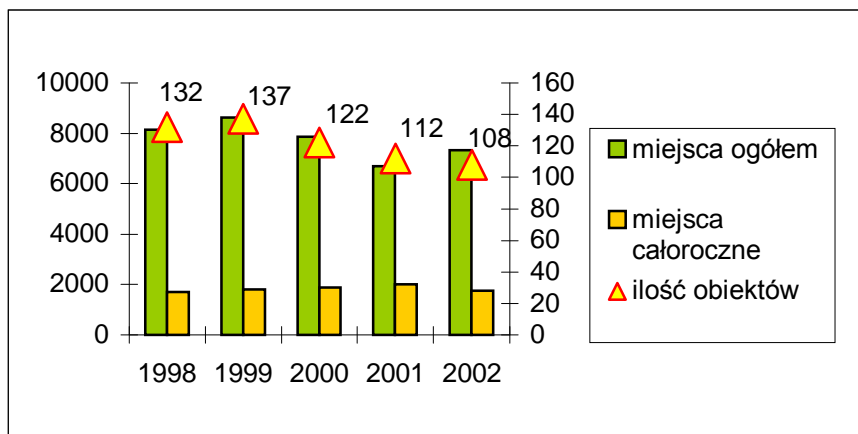
- rekreacyjne narciarstwo biegowe w okresie zimowym,
- wycieczki krajoznawcze objazdowe.

Baza noclegowa

Baza noclegowa jest najważniejszym ogniwem zagospodarowania turystycznego. Istniejąca w regionie baza noclegowa stanowi niezbędny element zagospodarowania turystycznego i ma kluczowe znaczenie dla rozwoju turystyki na danym obszarze. Według danych z 2002 r. obszar powiatów augustowskiego, sejneńskiego, suwalskiego oraz miasta Suwałki dysponował w 108 obiektach 7336 miejscami noclegowymi (1,35 % obiektów noclegowych w kraju, 1,2 % ogółu miejsc noclegowych w kraju), w tym 1760 miejsc całorocznych (0,52 % ogółu miejsc całorocznych w kraju).

Na 100 mieszkańców regionu przypadają prawie 4 miejsca noclegowe, podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wynosił prawie 2 miejsca. Dla porównania podczas analizy bazy noclegowej w regionie będą przytaczane dane z obszarów turystycznych o podobnej specyfice: giżyckim i drawskim. I tak w regionie giżyckim przypada 6 miejsc noclegowych na 100 mieszkańców, natomiast na obszarze drawskim – 2 miejsca noclegowe. Baza obszaru objętego audytem jest dobrze rozbudowana. Wskaźnik jest większy niż wskaźnik dla Polski i porównywalny z obszarem drawskim. Nie jest jednak jeszcze tak dobrze rozbudowana, jak na przykład baza obszaru giżyckiego. Przytaczając te dane należy pamiętać, że znaczna część miejsc noclegowych na omawianym obszarze mieści się na kampingach i polach namiotowych, więc są to miejsca sezonowe a zarazem ich ilość jest daną szacunkową.

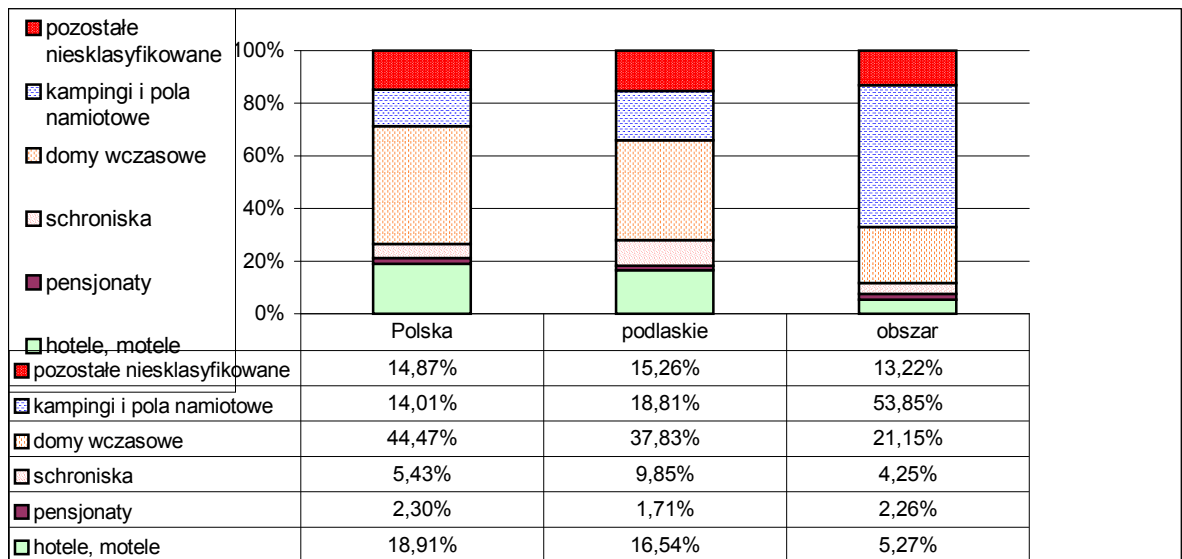
Rysunek - Liczba obiektów oraz miejsc noclegowych z uwzględnieniem miejsc całorocznych



Źródło: Dane GUS

Poniższy wykres pokazuje porównanie struktury bazy noclegowej obszaru ze strukturą bazy noclegowej w Polsce i w województwie podlaskim. Zestawienia dotyczące struktury były sporządzone na podstawie uproszczonej klasyfikacji użytej w ankiecie przygotowanej przez PART. W porównaniu do struktury w Polsce i w województwie podlaskim - obszar ma największy procent (ponad 50%) miejsc noclegowych na kampingach i polach namiotowych. Obszar dysponuje małą liczbą miejsc noclegowych w obiektach typu hotele, motele. Dysponuje natomiast stosunkowo dużą liczbą obiektów wykorzystujących warunki naturalne regionu – kampingi, pola namiotowe, gospodarstwa agroturystyczne.

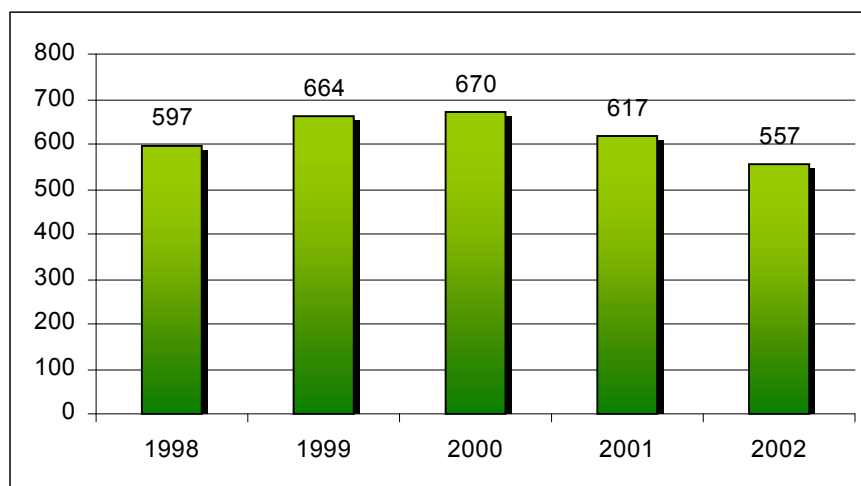
Rysunek - Struktura bazy noclegowej obszaru w porównaniu ze strukturą bazy noclegowej w Polsce i w województwie podlaskim (porównanie procentowe)



Źródło: dane GUS

Na terenie miasta Suwałki znajduje się 7,6 % miejsc noclegowych obszaru Suwalszczyzny, co stanowi 4 % miejsc noclegowych w województwie podlaskim. Suwałki dysponują 557 miejscami noclegowymi w 6 obiektach. 58% miejsc noclegowych stanowią miejsca całoroczne. Miasto ma największy odsetek całorocznych miejsc noclegowych w regionie.

Rysunek - Liczba miejsc noclegowych na terenie miasta Suwałki w latach 1998 – 2002



Źródło: Dane GUS

Ocena bazy noclegowej

Turyści obecnie poszukuje obiektów niezwykłych i ciekawych. Modne jest adaptowanie miejsc zabytkowych na obiekty noclegowe. Zainteresowaniem cieszą się także obiekty ulokowane w otulinie parków narodowych i krajobrazowych.

Analizowany obszar ma niewiele obiektów zabytkowych, które można przekształcić w obiekty noclegowe, ale jest kilka szczególnych miejsc, na które warto zwrócić uwagę.

W mieście Suwałki znajduje się 15 obiektów gastronomicznych, w tym:

- 5 barów
- 5 restauracji
- 3 puby
- 2 inne obiekty

1.5.1. Baza towarzysząca

Obiekty kulturalne

Instytucjami, które "z urzędu" zajmują się krzewieniem kultury w Suwałkach, są Regionalny Ośrodek Kultury i Sztuki oraz Młodzieżowy Dom Kultury, Muzeum Okręgowe w Suwałkach, Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej. Placówki te prowadzą działalność w zakresie amatorskiego ruchu artystycznego, organizują cykliczne imprezy kulturalne, występy zespołów muzycznych, przeglądy kulturalne, festiwale, wystawy.

Z działających zespołów należy wymienić:

- w dziedzinie teatru - "Mikrus", "Plama", "Dzieci z Bullerbyn i Spółka", "Teatr Efemeryczny";
- w dziedzinie tańca - Zespół Pieśni i Tańca "Suwalszczyzna", "Flex", "Kontra", "Piruecik", Zespół Tańca Współczesnego "Fantazja";
- w dziedzinie muzyki - zespoły muzyczne "Shamrock", "Night Come", "Kawa z Deszczem", zespoły muzyczno-wokalne "Retro" i "Suwalski Chór Seniora" oraz Miejska Orkiestra Dęta;

- w dziedzinie plastyki – dziecięca grupa plastyczna "Plamka", Autorskie Studio Rysunku i Amatorska Grupa Plastyczna "Sztaluga",
- w dziedzinie fotografii - Klub Fotograficzny "PaCamera".

W mieście działają trzy muzea:

- Muzeum Okręgowe,
- Muzeum im. Marii Konopnickiej (oddział Muzeum Okręgowego),
- Muzeum Historii i Tradycji Żołnierzy Suwalszczyzny

dwa kina:

- Kino „Bałtyk”
- Kino Miś przy Suwalskim Towarzystwie Muzycznym

oraz galerie:

- „Chłodna 20”
- „PAcamera”
- „Rozmarino”.

Obok prasy lokalnej, funkcjonuje radio i telewizja lokalna. Na terenie Suwałk ukazują się:

- Miesięcznik - "Nasza Gazeta Suwalska"
- Kwartalnik - "Jaćwież"
- "Tygodnik Suwalski"
- "Nasze Krajobrazy",

a także dzienniki regionalne "Gazety Współczesnej", "Gazety Wyborczej" i "Kurier Porannego".

W mieście działa również Radio "5" oraz Telewizja Suwalska. Ponadto istnieją różne biblioteki, świetlice i specjalnie z myślą o osobach starszych powołany Uniwersytet Trzeciego Wieku. W roku 1999 powstało w Suwałkach Augustowsko-Suwalskie Towarzystwo Naukowe.

Imprezy w Mieście i Regionie

Opisywany teren proponuje dość ciekawą i różnorodną ofertę imprez zarówno sportowych, turystycznych jak i kulturalnych oraz religijnych. Są to imprezy okazjonalne oraz cykliczne, mające już wieloletnie tradycje. W dużej mierze są to uroczystości związane ze świętami państwowymi, kościelnymi lub obchodami kalendarzowymi. Nie znaczy to jednak, iż brak jest innego rodzaju wydarzeń. Ze względu na bliskość jezior oraz różnych parków narodowych i krajobrazowych wiele imprez związanych jest właśnie z przyrodą. Są to regaty, zawody nart wodnych, zawody piłki plażowej, rajdy piesze i rowerowe, spływy kajakowe, rajdy nart biegowych, imprezy ekologiczne, propagujące ochronę przyrody. Kolejną grupę imprez stanowią koncerty, szanty, festiwal celtycki, pokazy teatralne, wydarzenia plenerowe.

Obok imprez typowo turystyczno-sportowych, organizowane są tradycyjne uroczystości, powoli zamierającej niestety w innych regionach, związane np.: z Nocą Świętojańską, herodami, kolędnikami, dożynkami, odpustami.

Dostępne nie tylko dla mieszkańców regionu wydarzenia odbywają się przede wszystkim w okresie wiosenno – letnim. Wtedy to właśnie kalendarium imprez jest najbogatsze.

Imprezy kulturalne odbywające się w Suwałkach:

- Międzynarodowy Festiwal Ludowych Zespołów Tanecznych „Źródlika” (biennale),
- Międzynarodowy Festiwal Teatrów Dzieci i Młodzieży „Wigraszek”,
- Międzynarodowe Recitale Chóralne „Hora Cantavi”,
- Międzynarodowy Plener Malarski „U źródła”,
- Międzynarodowy Festiwal Muzyczny „Wiosło Jaćwinga”,
- Ogólnopolskie Spotkania z Monodramem „O Złotą Podkowę Pegaza”,
- Wigilia Chłopska w Wigrach.

Ponadto cyklicznie organizowane są:

- Eliminacje miejskie Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego,
- Kaziuk Suwalski,
- Suwalskie Prezentacje Artystyczne „Marzeńtańce”,
- Kiermasz Wielkanocny,

- Dni Suwałk,
- Lato na Chłodnej,
- Suwalski Jarmark Folkloru,
- Spotkania z Piosenką Żeglarską w Starym Folwarku,
- Festiwal Gospel & Jazz,
- Suwalski Przegląd Dziecięcej Twórczości Plastycznej,
- Sylwester pod Gwiazdami.
- Piknik Kawaleryjski,
- Festyn Archeologiczny.

Obiekty sportowe i rekreacyjne

Na terenie opisywanego obszaru Miasta Suwałk istnieje mała liczba obiektów sportowych o wysokim standardzie, przeważającą ilość stanowią lokalne sale gimnastyczne i boiska przyszkolne.

Oto następujące przykłady:

- Ośrodek Sportu i Rekreacji;
- Zespół Obiektów nr 1, składający się z hal sportowych (hali dużej, hali małej), sauny oraz terenów zielonych wokół hali, stadionu lekkoatletycznego – boiska LA, boiska asfaltowego, boiska treningowego, trzech kortów tenisowych;
- Zespół Obiektów nr 2, składający się z pływalni-basenu 25m, stadionu piłkarskiego-boiska głównego, dwóch boisk treningowych, ośrodka rekreacyjnego - zalewu „Arkadia”;
- Lotnisko sportowe.

Łącznie na terenie Suwałk znajdują się cztery hale sportowe, dwie pływalnie kryte, pełnowymiarowe boisko piłkarskie, pięć kortów tenisowych.

Wnioski

- Baza noclegowa obszaru ma charakter wybitnie sezonowy, co pociąga za sobą także sezonowość ruchu turystycznego i wypoczynkowego. Większość całorocznych miejsc noclegowych znajduje się w niewielkich obiektach -

pokojach gościnnych i pensjonatach. W ostatnich latach następuje modernizacja bazy noclegowej i dostosowanie obiektów do funkcjonowania w ciągu całego roku.

- Niekorzystne jest też słabe wykształcenie kadry obsługującej obiekty noclegowe.
- Na obszarze brakuje rekomendowanej bazy dla turystyki aktywnej, obiektów mogących przyjąć turystów na krótki czas a zarazem zapewnić im możliwość przechowywania sprzętu – np. rowerów.
- Zdecydowanie zauważalny jest brak specjalistycznej infrastruktury noclegowej.
- Niepowtarzalny charakter kuchni regionalnej (interesujący wygląd, egzotyczne nazwy, wyszukany smak).
- Niewykorzystany potencjał tradycji kulinarnych Regionu – brak gospód, karczem, restauracji specjalizujących się tylko w daniach regionalnych, o ciekawym, stylizowanym wnętrzu.
- Niewielka ilość sklepów oferujących regionalne specjały i brak ich reklamy.

1.6. Zagospodarowanie przestrzenne

Miasto Suwałki ma układ przestrzenny zbliżony kształtem do prostokąta o wymiarach 6 km x 10,5km. Tereny zainwestowania miejskiego zajmują ok. 1500ha, czyli niespełna 23% powierzchni miasta. Pozostałą przestrzeń zajmują użytki rolne (3752 ha), lasy (858ha), użytki kopalne (151ha), ogrody działkowe (94ha) i inne formy użytkowania. Obszar miasta przecina rzeka Czarna Hańcza, płynąca z kierunku zachodniego na wschód, która w strefie śródmiejskiej tworzy ciekawe krajobrazowo zakole. Dolina rzeki bagnista i zakrzewiona tworzy główny ciąg nieurządzonych terenów zielonych, predysponowanych w naturalny sposób do wykorzystania na potrzeby rekreacji mieszkańców.

Centralną część miasta wypełnia śródmieście, ograniczone od strony południowej i zachodniej doliną rzeki, od północy ulicami Sikorskiego i Dwernickiego, a od wschodu ul. Przytorową i terenami kolei. Układ przestrzenny obecnego śródmieścia Suwałk został ukształtowany w okresie XVIII wieku do połowy XIX

wieku i przetrwał do dziś w stanie nienaruszonym. Układ ten wypełniony jest zwartą zabudową o walorach kulturowych ukształtowaną wzdłuż głównego ciągu miasta tj. ul. Kościuszki oraz wokół dwóch placów: Starego Rynku - przylegającego do ul. Kościuszki, obecnie zajętego przez park miejski oraz Nowego Rynku, który nosi nazwę placu M. Konopnickiej również wykorzystywany jako niewielki park. W strefie śródmiejskiej znajduje się większość komunalnych zasobów mieszkaniowych, częściowo nisko standardowych. Jest to zarazem główny ośrodek usług ogólnomiejskich i podstawowych, koncentracja handlu, gastronomii, placówek kulturalnych, szkolnictwa podstawowego i średniego, placówek ochrony zdrowia i opieki społecznej. Tu mieszczą się siedziby władz miejskich i powiatowych, banków, instytucji różnego rodzaju oraz hoteli i biur turystycznych.

Strefa śródmiejska objęta jest ochroną konserwatorską, liczne obiekty mieszkalne i użyteczności publicznej wpisane są do rejestru zabytków.

Na północ od centrum miasta zlokalizowane są główne zasoby mieszkalnictwa wielorodzinnego – osiedla: Północ I, II, III, Daszyńskiego, Kamena oraz osiedle mieszkalnictwa jednorodzinne - osiedle Kolejowe.

Zabudowa wielorodzinną charakteryzuje się dużą intensywnością - budynki 5 - 11 kondygnacyjne, w pełni obsługiwane w media infrastrukturalne łącznie z gazem, pozyskiwanym ze zlokalizowanej tu rozprężalni gazu. Osiedla są wyposażone w podstawowe usługi dla ludności. Niski udział terenów zielonych i urządzeń rekreacji codziennej oraz niedostateczna ilość parkingów wpływają niekorzystnie na poziom życia mieszkańców.

Na południe od zakola rzeki Czarnej Hańczy w bezpośrednim sąsiedztwie śródmieścia znajdują się osiedla mieszkaniowe jednorodzinne: Polna, Powstańców Wielkopolskich, nieco dalej Hańcza. Ponadto w południowo-zachodniej części miasta znajduje się osiedle wiejskie Dubowo a we wschodniej części miasta – osiedle Klasztorna.

W zachodniej części miasta znajdują się osiedla mieszkaniowe jednorodzinne: os. Staszica Ogrodowa i os. Zielona Górka I i II sąsiadujące z kompleksem sportowo wypoczynkowym Arkadia.

W północno-zachodniej części miasta znajduje się zabudowa wiejska sołectwa Krzywólka, mająca charakter typowej ulicówki, a poniżej tereny wodonośne wraz z głównym ujęciem wody dla miasta.

Wśród zabudowy mieszkaniowej miasta znajdują się cztery zespoły zabudowy pokoszarowej XIX w. – przy ulicach: Pułaskiego, Wojska Polskiego, Sejneńskiej i 23 Października. Tylko zespół przy ul. Wojska Polskiego wykorzystywany jest częściowo na potrzeby obronności.

Miasto jest dobrze skomunikowane, wewnętrzna dostępność do usług i miejsc pracy zapewniona jest przez dostępność pieszą i komunikację autobusową. Miasto posiada także dobre powiązania z ośrodkami wypoczynku nadwodnego nad jeziorami: Krzywe, Okuniewicz, usytuowanymi tuż za granicami miasta.

Funkcje przemysłowo-składowe, budowlane i transportowe oraz techniczna obsługa rolnictwa tworzą dwa zgrupowania:

- we wschodniej części miasta, przy stacji kolejowej
- w południowej części miasta- jednostka Papiernia.

W sąsiedztwie Papierni, zlokalizowano na gruntach Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa kompleks przemysłowy tj. Suwalską Specjalną Strefę Ekonomiczną. Tuż obok znajduje się lotnisko sportowe, które w przyszłości ma być przebudowane na lotnisko komunikacyjne IV klasy.

Główny ciąg miasta, wykształcony jest na osi północ-południe, od drogi do Augustowa wzdłuż ulic: W. Polskiego, Kościuszki, Pułaskiego do Szypliszk i dalej w kierunku przejścia granicznego z Litwą w Budzisku.

Linie kolejowe otaczają miasto od południa i wschodu; dworzec PKP znajduje się w wschodniej części miasta. Tereny zainwestowania miejskiego od północy i południa okalają lasy.

Powierzchnia geodezyjna miasta Suwałki wynosi 6 524 ha. Kierunki wykorzystania gruntów przedstawia poniższa tabela.

Tabela - Powierzchnia geodezyjna i kierunki wykorzystania gruntów w Suwałkach w 2002r.

Kierunek wykorzystania	Powierzchnia	% ogólnej powierzchni
użytki rolne w tym:	3 737	57,2
grunty orne	3 165	48,5
sady	12	0,2
łąki i pastwiska	557	8,5
lasy i grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	907	13,9
wody	39	0,6
grunty zabudowane i zurbanizowane: tereny osiedlowe	1 012	15,5
tereny komunikacyjne	495	7,6
użytki kopalne	151	2,3
użytki ekologiczne	-	-
tereny różne	90	1,4
nieużytki	119	1,8

Źródło: „Ochrona środowiska i Leśnictwo w województwie podlaskim w 2001 r.”- Urząd Statystyczny w Białymstoku

Struktura własności gruntów

Grupy	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne
1. Lasy Państwowe	858 ha - 13,1%	20 ha - 0,5%
2. Inne państwowe i społeczne gospod.	430 ha - 6,6%	280 ha - 7,5%
3. Grunty państwowe przekazane w zarząd i użytkowanie	969 ha - 14,8%	111 ha - 3,0%
4. Grunty komunalne i inne j.w.	1202 ha - 18,4%	624 ha - 19%
5a) Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospod. rolnych	2505 ha - 38,5%	2305 ha - 61,4%
5b) Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospod. rolnych	502 ha - 7,6%	286 ha - 7,6%
6. Grunty kościołów i związków wyznaniowych	11 ha - 0,2%	2 ha - 0,1%
7. Grunty wspólnot gruntowych	2 ha	2 ha - 0,1%
8. Inne grunty osób prawnych	71 ha - 1,1%	32 ha - 0,8%
Razem:	6550 ha - 100%	3752 ha - 100%

1.6.1. Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego**1.6.1.1 Infrastruktura drogowa**

Stan techniczny oraz funkcjonalny układu komunikacyjnego miasta.

Analizując liczbę mieszkańców zamieszkujących poszczególne dzielnice należy wyróżnić trzy podobszary:

- Centrum (dzielnice: śródmieście,, Osiedle I, Osiedle II, Oś. Polna) liczące ok. 21 tys. mieszkańców,

- Północ (Oś. Północ I, Oś .Północ II, Oś. Kolejowe, Oś. Jaćwingów, Oś. Staszica) liczące ok. 39 tys. mieszkańców
- Południe (Oś.Hańcza, Oś. Powstańców Wielkopolskich, Oś. Piastowskie, Oś. Buczka) liczące ok. 5 tys. mieszkańców.

Kierunkiem głównych przemieszczeń komunikacyjnych mieszkańców jest droga z domu do zakładów pracy oraz szkół i droga powrotna. Lokalizacja zakładów pracy i szkół, szczególnie ponadpodstawowych, jest w obszarze wschodnim (ul.Sejneńska) oraz południowym (ul. Kościuszki, ul. Noniewiczza, ul. W.Polskiego). To powoduje duże natężenie ruchu w godzinach szczytu na ul.Pułaskiego, Utrata, Reja, Noniewiczza, Kościuszki i Sejneńskiej
W mieście zarejestrowanych jest ok. 19 000 pojazdów w tym ciężarowych ok. 3600.

W granicach administracyjnych miasta przebiegają drogi (ulice) wszystkich kategorii tj.

- krajowa (nr 8 E-67) 12,9 km
- wojewódzkie (652, 653, 655) 24,0 km
- powiatowe 58,9 km
- gminne 88,5 km
- wewnętrzne 56,2 km

Ponadto obszar uzupełnia sieć dróg niepublicznych obsługujących osiedla mieszkaniowe.

Istniejący układ komunikacyjny miasta, wpisuje się w większości w ściśle zabudowany układ urbanistyczny. Wymaga jedynie pewnego uporządkowania organizacyjnego oraz korekt skrzyżowań i przebiegu niektórych odcinków tras. Nierozwiązany i pilny do załatwienia jest uciążliwy zewnętrzny ruch tranzytowy, obecnie przebiegający przez miasto. Problem wyeliminowania go na obrzeże miasta staje się zadaniem pierwszoplanowym. W tym celu nieodzowna staje się konieczność realizacji obwodnicy po zachodnim i północnym obrzeżu miasta po planowanym przebiegu drogi ekspresowej Via Baltica wraz ze skomunikowaniem połączeń wschód-zachód.

Droga krajowa nr „8” obsługująca ruch ciężarowy do przejścia granicznego w Budzisku w swoim obecnym przebiegu co prawda omija zabytkową część miast tj.

ul. Kościuszki, ale przecina centralnie największe osiedla mieszkaniowe Suwałk tj. oś. Północ oraz oś. Śródmieście, co wpływa na wzrost statystyk wypadkowości oraz wzrost poziomu hałasu.

Ilość odprawianych na przejściu granicznym w Budzisku pojazdów ciężarowych w roku 2000 i 2001 stanowiło aż 80% ogółu odprawianych pojazdów ciężarowych na wszystkich przejściach granicznych województwa podlaskiego. Powyższe dane wskazują na rolę „Via Baltica” dla międzynarodowego ruchu towarowego, która już na obecnym poziomie ruchu na swoim północnym odcinku przejmowałaby ok. 1442 pojazdów ciężarowych na dobę.

Powiązania zewnętrzne układów komunikacyjnych.

Miasto Suwałki skomunikowane jest poprzez:

A) Drogi kołowe

- droga krajowa nr „8” klasa techniczna „GP” o przebiegu: Granica Państwa - Kudowa Zdrój – Kłodzko - Ząbkowice Śląskie - Wrocław – Oleśnica – Syców – Kępno - Walichnowy - Wieluń – Bełchatów - Piotrków Trybunalski – Rawa Mazowiecka – Warszawa – Radzymin – Wyszaków - Ostrów Mazowiecka – Zambrów – Białystok – Korycin – Augustów – Suwałki – Budzisko - Granica Państwa, która w miejscowości Augustów przecina się z drogą krajową nr 16 o przebiegu: Dolna Grupa – Grudziądz – Ława – Ostróda – Olsztyn – Mrągowo – Ełk – Augustów – Pomorze – Poćkuny – Ogrodniki - Granica Państwa oraz drogą krajową nr 61 Augustów - Łomża. W miejscowości Białystok przecina się z drogą nr 19 o przebiegu: Granica Państwa-Kuźnica Białostocka – Białystok – Siemiatycze - Międzyrzec Podlaski – Kock – Lubartów – Lublin – Kraśnik - Janów Lubelski – Nisko - Sokołów Małopolski - Rzeszów.

Drogi wojewódzkie:

- nr 652 klasa techniczna „Z” Kowale Oleckie- Suwałki,
- nr 653 klasa techniczna „G” Sedranki – Bakalarzewo – Suwałki – Sejny - Poćkuny

- nr 655 klasa techniczna „Z” Kap – Wydminy – Olecko – Raczki – Suwałki - Rutka Tartak
- drogi powiatowe łączące sąsiednie powiaty i gminy

B) drogi rowerowe

Wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych brak jest ścieżek rowerowych, bądź stanowią one nieduże fragmenty, co uniemożliwia efektywne ich wykorzystanie. Niezbędnym jest utworzenie tras ścieżek rowerowych północ - południe, wschód – zachód oraz wzdłuż rzeki Czarna Hańcza, wyposażonych w infrastrukturę, traktowanych jako ciągi rekreacyjne, dojazdy do punktów usług, szkół i miejsc pracy. Analizując stan istniejący (ok.8 km ścieżek rowerowych) należy stwierdzić, że fragmentaryczne ścieżki rowerowe wzdłuż ulic, często wprowadzone na istniejących ciągach pieszych jako ruch mieszany, nie spełniają roli ciągów rowerowych. Biorąc pod uwagę natężenie ruchu, jakie panuje na ulicach głównych, rodzaje ruchu, średnią prędkość z jaką poruszają się pojazdy oraz ochronę słabych użytkowników ruchu jakimi są rowerzyści należy bezwzględnie odseparować ruch rowerowy od ruchu kołowego.

C) drogi żelazne (kolej)

Linia jednotorowa Sokółka - Suwałki - Trakiszki - Granica Państwa

Parametry techniczne oraz ocena stanu dróg kołowych

W rozumieniu przepisów o drogach publicznych drogi zaliczone do określonej kategorii powinny mieć parametry techniczne i użytkowe odpowiadające następującym klasom dróg:

- drogi krajowe – klasy A,S,GP i wyjątkowo G,
- drogi wojewódzkie - klasy G,Z i wyjątkowo GP,
- drogi powiatowe - klasy G,Z i wyjątkowo klasy L
- drogi gminne - klasy L,D i wyjątkowo klasy Z.

Parametry techniczne i użytkowe dróg publicznych zostały określone Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca

1999r. „w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.”

Analizując istniejący stan dróg jednoznacznie należy stwierdzić, że nie spełniają one warunków określonych w/w rozporządzeniem. Drogi o znaczeniu ponad lokalnym (krajowe, wojewódzkie) przebiegające przez miasto wymagają nowego usytuowania ze względu na brak możliwości rozbudowy już istniejących i dostosowania ich do wymogów technicznych z tytułu zagospodarowania przyległych terenów. Dlatego też należy zarezerwować tereny na budowę nowych ciągów komunikacyjnych o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym poza terenami zabudowy, biorąc pod uwagę wzrost ruchu w ciągu ostatnich 5 lat szczególnie na drodze krajowej nr 8 ok.54% a na drogach wojewódzkich ok.28%

Stan techniczny infrastruktury kolejowej

- linia Sokółka – Suwałki – Trakiszki - Granica Państwa, która leży w I europejskim korytarzu Transportowym, jest jednotorowa o nawierzchni typu średniego, stan techniczny określany jako dobry jednak parametry techniczne pozwalają na $V_{max} - 90\text{km/h}$ na odcinku Dąbrowa Białostocka-Suwałki i $V_{max} - 60\text{km/h}$ na odcinku Suwałki-Trakiszki
- linia Olecko-Suwałki, jest jednotorowa, nawierzchnia typu średniego $V_{max} - 50\text{km/h}$, stan techniczny określony poniżej dobrego, od 1996r. zawieszony ruch osobowy.

Dworzec kolejowy jest w złym stanie technicznym.

Układy komunikacyjne wewnętrzne.

Miasto posiada dość gęstą sieć ulic, które są w stanie zapewnić zaspokojenie potrzeb komunikacyjnych miasta po wyprowadzeniu ruchu zewnętrznego na obrzeża miasta.

Obecne ulice leżące w ciągu drogi krajowej nr 8 (GP) tj.:

- ul. Wojska Polskiego, droga bez nazwy o przekroju 7m jezdni oraz obustronne pobocza utwardzone szer. 2m (G 1/2)
- Utrata, Podhorskiego, Pułaskiego (w terenie zabudowanym) posiadające dwie jezdnie każda o dwóch pasach ruchu w jednym kierunku oraz

dodatkowe pasy w rejonie skrzyżowań, rozdzielone pasem zieleni szer. 2-5m (G 2/2)

- ul. Pułaskiego (poza terenem zabudowanym) o przekroju 7m jezdni oraz obustronne pobocza utwardzone szer. 2m (G 1/2)

Są najbardziej obciążone ruchem. Obecnie jest to główna arteria miejska na której występują wszystkie rodzaje ruchu tj. tranzytowy, międzydzielnicowy, lokalny, miejska komunikacja zbiorowa. Wzrost przewozów towarowych przez przejście w Budzisku spowodował duży udział w ruchu na tych ulicach samochodów ciężarowych. Na ul. Utrata (odcinek pomiędzy ulicą Sejneńską i Dwernickiego) następuje dławienie ruchu w godzinach szczytu.

Ulice będące przedłużeniem dróg wojewódzkich tj.:

W ciągu drogi nr „652”

ul.23-go Października „Z” 1/2 w bardzo złym stanie technicznym, szerokość jezdni 5,5 m poza terenem zabudowy, 6,0m w terenie zabudowanym o przekroju półulicznym. Brak chodników i ścieżek rowerowych. Ze względu na lokalizację dwóch zakładów wydobywania kruszyw znacznie wzrósł udział pojazdów ciężarowych. Ponadto w sezonie letnim odgrywa rolę szlaku turystycznego.

ul.Grunwaldzka „G 1 /2”, szerokość jezdni 6,5 -7,0m , przekrój drogowy, zły stan techniczny,

ul.Sikorskiego , „G” 1 /2 (docelowo 2/2) szerokość jezdni 7,0m, przekrój uliczny, jednostronny chodnik, brak ścieżek rowerowych, w ciągu drogi zlokalizowany jest obiekt mostowy który wymaga wzmocnienia do kl.A,

ul.Bulwarowa, „G „1 /2 , jezdni o dwóch pasach ruchu szerokości 3,5m rozdzielonych wybrukowaną wyspą szerokości 3,0 m , obustronne chodniki i ścieżki rowerowe, stan techniczny dobry,

W ciągu drogi nr „653”

ul.Bakałarzewska „G” 1/2 w złym stanie technicznym, szerokość jezdni 6,5 –7,0m, przekrój na większej części odcinka drogowy, przechodzący w uliczny. Brak chodników i ścieżek rowerowych. W ciągu drogi znajduje się obiekt mostowy wymagający remontu. Występuje duży udział w ruchu samochodów ciężarowych podążających z kierunku Olsztyna do przejścia granicznego w Budzisku oraz obsługa zlokalizowanych tam zakładów produkcyjnych i hurtowni materiałów

budowlanych. Lokalizacja targowiska miejskiego, co powoduje okresowe pojawianie się pojazdów wolnych (ciągniki rolnicze) oraz zaprzęgowych.

ul.Mickiewicza „Z” 1/2 stan techniczny niezadawalający, przekrój uliczny, szerokość jezdni 7,0m – 9,0m brak ścieżek rowerowych

ul.Dwernickiego „Z” 1/2 stan techniczny niezadawalający, przekrój uliczny, szerokość jezdni 10,0m , brak ścieżek rowerowych

ul.Sejneńska „Z” 1/2 (docelowo „G” 1 /2) stan techniczny zły, przekrój uliczny przechodzący w drogowy, szerokość jezdni 10,0-6,5m brak uporządkowanych chodników, brak ścieżek rowerowych. Lokalizacja szkół w tym rejonie powoduje duże natężenie ruchu w godzinach szczytu. W okresie letnim duży udział ruchu rowerowego. Ponadto jednopoziomowe skrzyżowanie z koleją powoduje czasowe wstrzymywanie ruchu a ze względu na brak innych przejazdów stwarza to duży problem dla pojazdów ratownictwa.

W ciągu drogi nr 655

Ul.Buczka „G” 1 /2 ,zły stan techniczny, 50% odcinka o przekroju drogowym przy szerokości jezdni 7,0-8,0m, przechodzi w przekrój półuliczny a następnie uliczny o szerokości jezdni 10,5m, brak uporządkowanych chodników i ścieżek rowerowych

Ul.Kosciuszki „G” 1/ 4, stan niezadawalający, przekrój uliczny, szerokość jezdni 13,0m po dwa pasy ruchu w każdym kierunku, na części odcinka przekrój zawężony 1/2 o szerokości jezdni 7,0m poprzez wydzielone przyjezdniowe miejsca parkingowe. Należałoby rozważyć możliwość ograniczenia ruchu pojazdów mechanicznych w zabytkowej części centralnej ulicy (obręb parku), jednak należy wtedy zapewnić inne połączenia komunikacyjne szczególnie na kierunku wschód-zachód.

Ul.Reja „G” 1/ 2 (docelowo 2 /2), bardzo zły stan techniczny, niewystarczający przekrój na odcinku zabudowy, jezdni szerokości 6,0m, brak uporządkowanych chodników i ścieżek rowerowych. Występują wszystkie rodzaje ruchu z przewagą ruchu osobowego, dostawczego, komunikacji miejskiej oraz rowerowego szczególnie w okresie letnim. Lokalizacja Szpitala Wojewódzkiego (licznego zakładu pracy)oraz dużych osiedli mieszkaniowych powoduje przy obecnym przekroju jezdni dławienie ruchu w godzinach szczytu. Obecne rozwiązania komunikacyjne utrudniają włączenie się do ruchu z ulic podporządkowanych.

Ponadto sieć uzupełniającą stanowią ulice powiatowe i gminne oraz drogi wewnętrzne.

Analizując obecny układ wewnętrzny miasta należy stwierdzić, że wymaga on głębokiej analizy pod względem kategoryzacji ulic i uporządkowania zgodnie z zapisem Ustawy z dnia 21 marca 1985r. (z późniejszymi zmianami) o drogach publicznych oraz warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.

Planowany rozwój układu komunikacji zewnętrznej i wewnątrzmięskiej.

Strategia Rozwoju Infrastruktury Drogowej zewnętrznej na lata 2004-2006 i lata dalsze.

Biorąc pod uwagę położenie geograficzne miasta Suwałk oraz lokalizację istniejących przejść granicznych, a zatem układu drogowego wynikającego z ruchu międzynarodowego, należy w studium uwarunkowań komunikacyjnych uwzględnić Strategię rozwoju opracowaną przez Pana Marka Rollę Dyrektora Biura Studiów Sieci Drogowej w Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Warszawie z której wynika, że podstawowym celem jest polepszenie dostępności transportowej Polski, poprzez poprawę połączeń Warszawy ze stolicami europejskimi oraz głównymi regionami kraju. Do takich połączeń należy Via Baltica leżąca w I transeuropejskim korytarzu transportowym łączącym Warszawę – Białystok - Suwałki z granicą litewską w Budzisku. Realizacja tego odcinka jako drogi ekspresowej S-8 założona do 2013r. zapewni poprawę połączeń nie tylko zagranicznych ale również z głównymi regionami kraju. Docelowo droga ekspresowa nr 8 będzie łączyła się z autostradą A-1. Dlatego też należy zarezerwować tereny pod przyszłą budowę drogi ekspresowej Via Baltica po zachodniej części miasta, co pozwoli na przejęcie ruchu napływającego z zachodu kraju w kierunku przejść granicznych. Taki układ drogowy pozwoli na zwiększenie wymiany handlowej oraz przyciągnięcie inwestorów zagranicznych. Pozwoli na lepszą obsługę komunikacyjną Suwalskiej Strefy Ekonomicznej oraz lotniska sportowego „Aeroklub Suwalski”. Ważnym aspektem jest lokalizacja odpraw celnych (skład celny) w zachodniej części miasta przy drodze wojewódzkiej nr 655, do którego zmierzają pojazdy ciężarowe przekraczające

granice z Litwą w Budzisku a w przyszłości również z Rosją poprzez przejście graniczne w Gołdapi.

Strategia rozwoju struktury wewnątrzmięskiej.

Polegać powinna na zapewnieniu dostępności do przedmiotowego terenu poprzez utworzenie sieci dróg L i D, tworzących układ komunikacyjny uzupełniający. Będzie on połączony z układem komunikacyjnym podstawowym poprzez drogi zbiorcze do dróg głównych, co spowoduje rozwój gospodarczy tych terenów. Dlatego też układ komunikacji wewnętrznej powinien być spójny z przeznaczeniem poszczególnych terenów a w szczególności obszarów obecnie niezagospodarowanych. Istniejący układ komunikacyjny szczególnie w starej części miasta wymaga uporządkowania pod względem klasyfikacji. Generalnie większość powinna stanowić drogi gminne klasy „L” podłączone do dróg zbiorczych klasy „Z” których przecięcia tworzyłyby kwartały. Do dróg zbiorczych należałoby zaliczyć ul. Mickiewicza, Waryńskiego, Wigierską (z docelowym przedłużeniem w kierunku zachodnim do ul.Zarzecze), Sikorskiego (od ul.Bulwarowej do ul.Dwernickiego), Dwernickiego, Gałaja, Kościuszki, Noniewicza, Sejneńska, 1-go Maja (od ul.Wigierskiej do ul.Sejneńskiej). Ponieważ zgodnie z ustawą o drogach publicznych „ulice będące przedłużeniem dróg należą do tej samej kategorii co te drogi” należy zmienić fragmenty tras będących przedłużeniem dróg wojewódzkich, które promieniście wpadają do miasta. Korekty mają na celu ominięcie terenów zwartej zabudowy i zabudowy zabytkowej, które ograniczają szerokość pasa drogowego i nie pozwalają na dostosowanie tych ulic do parametrów technicznych jakim powinny odpowiadać tej kategorii drogi. Wyrowadzenie tych ciągów na obrzeża miasta pozwoli na poprawę układu komunikacyjnego, umożliwi rozwój terenom sąsiadującym z nowymi odcinkami oraz stworzy uporządkowany schemat komunikacji.

Wstępna prognoza dalszych zmian.

Rozwój ruchu transgranicznego z krajami nadbałtyckimi (Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia) oraz z Obwodem Kaliningradzkim, Białorusią i Rosją. Rozwój wymiany handlowej i turystyki.

Propozycje przebiegu i rozwiązań projektowych dla dróg tranzytowych, głównych, zbiorczych, kolejowych i głównych dróg rowerowych.

Drogi tranzytowe

Droga Ekspresowa S 2/2 „Via Baltica” w ciągu drogi krajowej Nr 8 E-67, stanowiąca obejście Suwałk po stronie zachodniej. Całkowita długość obejścia wynosi niespełna 18km. Przeważająca część odcinka przebiega po zachodniej granicy miasta Suwałk. Fragment drogi ekspresowej poprowadzono po gruntach Gminy Suwałki. Wynika to z ukształtowania terenu oraz jak najmniejszej ingerencji w tereny zagospodarowane. Pod przyszłą drogę należy zarezerwować 80-cio metrowy pas terenu w liniach rozgraniczających. Wynika to z warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi ekspresowe.

Projektowany przebieg trasy przedstawia się następująco:

Początek trasy od strony Augustowa zlokalizowano w rejonie istniejącego skrzyżowania drogi krajowej nr 8 z drogą powiatową Płociczno - Dubowo. Do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 655 planowany przebieg pokrywa się z istniejącym przebiegiem drogi powiatowej.

W miejscu przecięcia z drogą wojewódzką Nr 655 Kap – Wydminy – Olecko – Raczki – Suwałki - Rutka Tartak, zaplanowano skrzyżowanie dwupoziomowe (swobodne) z dopuszczeniem wszystkich relacji.

Na dalszym odcinku przebiega po terenach rolnych, przecina linię kolejową relacji Suwałki-Olecko. Skrzyżowanie z koleją należy przewidzieć jako bezkolizyjne.

W rejonie wsi Zielone Kamedulskie przecina drogę wojewódzką Nr 653 Sedranki - Bakalarzewo – Suwałki – Sejny - Poćkuny. Zaplanowano skrzyżowanie dwupoziomowe swobodne.

Do przecięcia z drogą wojewódzką Nr 652 Kowale Oleckie - Suwałki przebiega po terenach rolnych. Skrzyżowanie z drogą wojewódzką planuje się docelowo jako dwupoziomowe swobodne.

W rejonie wsi Potasznia „Via Baltica” przekracza rzekę Czarna Hańcza.

W dalszym swoim przebiegu ponownie przecina drogę wojewódzką Nr 653 na odcinku Suwałki - Rutka Tartak. Planuje się docelowo skrzyżowanie dwupoziomowe swobodne, jak w pozostałych przypadkach.

Ostatni fragment obejścia miasta stanowi odcinek przyległy do wsi Szwajcaria. Tu kończy się obejście miasta i droga ekspresowa Via Baltica wraca na istniejący przebieg drogi krajowej nr 8.

Droga główna ruchu przyspieszonego (GP 2/2) po stronie wschodniej miasta Suwałki.

Planowana nowa trasa łączy drogę krajową nr 8 z drogą wojewódzką Nr 653 w kierunku Sejny i przejścia granicznego z Litwą w Ogrodnikach. Zapewni połączenie południe - wschód - zachód bez konieczności wjeżdżania na obszary zurbanizowane miasta.

Proponowany przebieg trasy:

Początek trasy stanowi droga krajowa Nr 8 w rejonie węzła kolejowego Warszawa – Białystok - Trakiszki i Suwałki – Olecko - Ełk. Planuje się bezkolizyjne przejście nad linią kolejową.

W początkowym odcinku przebiega przez tereny lasów państwowych a następnie przez tereny rolne.

Przecina drogę powiatową Suwałki - Płociczno.

W sąsiedztwie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków przekracza rzekę Czarna Hańcza.

Na terenie gminy Suwałki przechodzi w istniejącą drogę wojewódzką Nr 653 Sedranki – Bakalarzewo – Suwałki – Sejny - Poćkuny (docelowo drogę krajową.)

Drogi główne.

dwuprzestrzenne G 2/2

- ciąg: ul. Wojska Polskiego (od granic miasta do ul. Maj. Hubala), ul. Utrata, ul. Podhorskiego, ul. Pułaskiego (do ul. Armii Krajowej),
- ciąg: nowoprojektowana (od ul. Utrata do ul. Sejneńskiej), ul. Przemysłowa, ul. Armii Krajowej (do ul. Reja)
- ciąg: ul. Reja, ul. Bulwarowa, ul. Sikorskiego (do ul. 23-go Października), nowoprojektowana za osiedlem Piastowskim (od ul. 23-go Października do ul. Bakalarzewskiej, ul. Buczka, ul. Maj. Hubala (z włączeniem do drogi krajowej nr 8),
- ul. Bakalarzewska (odcinek od „Via Baltica” S 2/2 do nowoprojektowanej G2/2),
- ul. Buczka (odcinek od „Via Baltica” S 2/2 do ul. Hubala G2/2),

drogi główne jednoprzestrzenne G1/2 .

- ul. Sejneńska (od ul. Przemysłowej do granic administracyjnych),
- ul. Pułaskiego (od ul. Armii Krajowej do drogi ekspresowej S 2/2 „Via Baltica),
- ul. Reja (od ul. Armii Krajowej do granic administracyjnych miasta),
- ul. 23-go Października (od nowoprojektowanej G2/2 do granic administracyjnych)

Drogi Zbiorcze

drogi zbiorcze dwuprzestrzenne Z 2/2

ul. Leśna (od ul. Hubala do ul. Utrata)

drogi zbiorcze jednoprzestrzenne Z 1 /2

ciąg: ul. Wojska Polskiego (od ul. Utrata do ul. Kościuszki), ul. Kościuszki,
ul. Buczka (od ul .XXX lecia do Hubala),

ciąg: ul. Zastawie, ul. XXX lecia, ul. Sportowa,

ciąg: ul. Zarzecze, ul. Wigierska,

ciąg: ul. Bakalarzewska (od skrzyżowania z nowoprojektowaną G 2/2), ul.
Mickiewicza, ul. Waryńskiego,

ciąg: ul. Krasickiego, ul. Grunwaldzka,

ul.23-go Października , ul .Mieszka I

ciąg: ul. E. Plater, ul. Hamerszmita,

ul. Noniewiczza,

ul.1-go Maja (od ul. Sejneńskiej do ul. Wigierskiej),

ul. Sejneńska (od ul. Noniewiczza do ul. Przemysłowej),

ul. Przytorowa,

ciąg: ul. Dwernickiego, ul. Kolejowa, ul. Północna

ul. Świerkowa,

ciąg: ul. Jana Pawła II, ul. Nowomiejska,

ciąg: ul. Szpitalna, droga powiatowa do wsi Potasznia w granicach miasta,
nowoprojektowana (od ul. Szpitalnej przez rz. Czarna Hańcza do ul.
Krasickiego na granicy strefy ujęcia wód dla miasta Suwałk),
nowoprojektowana (od ul. Krasickiego do ul.23-Października G1/2),

na terenie SSSE: ul. Brylantowa, ul. Krzemowa.

Ulice lokalne i dojazdowe.

Stanowią układ uzupełniający dla układu podstawowego

Drogi kolejowe

Dla celów planowanego przebiegu „Rail Baltica” należy przewidzieć rezerwę terenu pod rozbudowę linii kolejowej oraz zmianę lokalizacji dworca PKP. Planuje się nową lokalizację dworca kolejowego w rejonie ulic Sejneńska-Przytorowa. Stanowić będzie bliskie sąsiedztwo z istniejącym dworcem PKS.

Drogi rowerowe.

Tworząc układ dróg rowerowych przewiduje się etapowanie prac ze względu na znaczne koszty oraz uzależnienie od realizacji inwestycji drogowych.

Etap I stanowią następujące ciągi:

ul. Wojska Polskiego

ul. Kościuszki

ul. Buczka

ul. Utrata

ul. Bakałrzewska

ul. Sejneńska

ul. Dwernickiego

ul. Reja

ul. Sikorskiego

ul. Grunwaldzka

ul. 23-go Października

W następnych etapach należy przewidzieć realizację ciągów rowerowych rekreacyjnych wzdłuż rzeki Czarna Hańcza oraz przy nowobudowanych odcinkach dróg z dowiązaniem do szlaków zarówno krajowych jak i międzynarodowych.

1.6.1.2. Infrastruktura wodno – kanalizacyjna

Tabela - Sieć wodociągowa na terenie Miasta - dane 2004r.

długość sieci wodociągowej (bez przyłączy) /km/	105,6
liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania / szt./	4165
woda dostarczona gospodarstwom domowym /dam ³ /	2032
mieszkania w budynkach mieszkalnych nowodolączonych do sieci wodociągowej	97
ludność korzystająca z sieci wodociągowej /osoba/	68235

Źródło: Dane UM Suwałki

Zaopatrzenie w wodę realizowane jest przez miejską sieć wodociągową czerpiącą wodę z ujęć podziemnych. Aktualnie dla pełnego pokrycia zapotrzebowania na wodę eksploatowanych jest 16 studni. Dobowa zdolność produkcyjna stacji wodociągowej wynosi 21 400 m³/d.

W II kwartale 2004r. w ramach programu ISPA rozpoczęta została budowa stacji uzdatniania wody. Budowa jej zostanie zakończona w I półroczu 2005r. Po oddaniu jej do eksploatacji jakość wody dostarczanej odbiorcom odpowiadać będzie wymogom określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

W 2004 roku sprzedaż wody odbiorcom wyniosła: 2 571 473 m³/rok. W tym:

- na cele produkcyjne: 60 976 m³/rok,
- na cele bytowe mieszkańców: 2 032 002 m³/rok,
- na cele pozostałe: 478 495 m³/rok.

Z sieci wodociągowej korzysta w Suwałkach 68 235 osób, co stanowi 99,4% ogółu mieszkańców. Długość sieci wodociągowej wynosi obecnie 164,4 km. Liczba przyłączy 4 655. W mieście występuje również 28 źródeł ulicznych.

Niezależnie od miejskiego ujęcia wody, na terenie miasta zlokalizowanych jest 8 studni głębinowych, które służyć mają mieszkańcom w sytuacjach poważnych

awarii na ujęciu wody oraz w sytuacjach nadzwyczajnych. Poza mieszkańcami miasta z wody wodociągowej korzystają mieszkańcy gminy Suwałki, gdyż sieć wodociągowa doprowadzona jest do wsi Zielone Kamedulskie i Krzywe.

Po wprowadzeniu nowego rozporządzenia Ministra Zdrowia w 2000 r. jakość wody dostarczanej mieszkańcom nie odpowiada wymogom w zakresie nadmiernej ilości żelaza i manganu. Zmieni się to po zbudowaniu w ramach programu ISPA stacji uzdatniania wody.

Na terenie miasta poza studniami miejskimi występują liczne studnie należące do osób prywatnych. Część z nich nie jest eksploatowana i wymaga likwidacji zgodnej z przepisami Prawa wodnego.

Tabela - Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności - dane 2003r.

ogółem / dam3/rok	3576,5
przemysł / dam3/rok	912
zaopatrzenie wodociągów sieciowych / dam3/rok	2664,5
gospodarstwa domowe / dam3/rok	2088,5

Źródło: www.stat.gov.pl

Kanalizacja sanitarna i deszczowa

W mieście funkcjonuje rozdzielczy system kanalizacji. Sieć kanalizacji deszczowej liczy 75,2 kilometra. Odprowadza wody opadowe i roztopowe za pośrednictwem 28 wlotów do rzeki Czarna Hańcza. Suwałki zaliczane są do miast o najdłuższej sieci kanalizacji deszczowej w województwie podlaskim

Długość sieci kanalizacji sanitarnej i liczba przyłączy do budynków mieszkalnych na terenie Suwałk uległa zwiększeniu z 63,2 km i 2 438 przyłączy w 2000 roku do 64,2 km i 2 590 przyłączy w 2002 roku.

Z sieci miejskiej kanalizacji sanitarnej korzysta 62 828 osób, co stanowi 92,3% mieszkańców.

Oczyszczalnia ścieków

Wszystkie ścieki z terenu miasta odprowadzane są do miejskiej oczyszczalni ścieków. Część z tych ścieków, w ilości ok. 20 963 m³/rok (co stanowi ok. 0,6%), dowożona jest taborem asenizacyjnym do punktu zlewnego zlokalizowanego na terenie oczyszczalni.

Sieć kanalizacji sanitarnej obejmuje poza terenami miasta także część terenów gminy Suwałki. Są to: wieś Zielone Kamedulskie i Krzywe. W przyszłości również wsie: Mała Huta, Stary Folwark, Leszczewo i Leszczewek oraz Tartak podłączone zostaną do systemu kanalizacji sanitarnej w ramach programu ISPA.

Miejska oczyszczalnia ścieków - wybudowana w 1985 r. - była modernizowana w latach 1993-1995 oraz w 1999-2000. Pierwsza modernizacja polegała na wprowadzeniu technologii usuwania związków biogennych – azotu i fosforu. Druga polegała na modernizacji części osadowej oczyszczalni – wprowadzono system higienizacji osadu wapnem oraz zmodernizowano kotłownię dostosowując ją do spalania biogazu. Obecnie w zimie 100% biogazu spalane jest w kotłach grzewczych, natomiast w okresie letnim ok. 50%. Ciepło wykorzystywane jest na potrzeby technologiczne (ogrzewanie komór fermentacyjnych) i na potrzeby ogrzewania budynków biurowych oczyszczalni. Jakość odprowadzanych z oczyszczalni ścieków w pełni odpowiada warunkom określonym w pozwoleniu wodnoprawnym.

Począwszy od roku 1994 obserwuje się systematyczny spadek ilości ścieków dopływających do oczyszczalni. Z 5 102 000 m³ w roku 1994, do 3 324 675 m³ w roku 2002. Jednocześnie obserwuje się niemal stały wzrost stężeń i ładunków zanieczyszczeń w ściekach dopływających. Zjawisko to wynika z oszczędności wody zarówno przez mieszkańców, jak i zakłady produkcyjne.

Przepustowość oczyszczalni wynosi 25 600 m³/dobę i aktualnie wykorzystywana jest w 36%. Obliczeniowy ładunek zanieczyszczeń wyrażony BZT₅ i ChZT wynosi 11260 kg O₂/dobę. Obecnie dopływa do oczyszczalni 9 510 kg O₂/dobę ładunku zanieczyszczeń, w związku z tym oczyszczalnia wykorzystywana jest już w 84%.

Tabela - Gospodarka wodno – ściekowa w przemyśle – dane z 2003r.

zużycie wody na potrzeby przemysłu w dam3	912
pobór wód podziemnych w dam3	999
zakup wody w dam3	103
zakup wody z wodociągów komunalnych na cele produkcyjne w dam3	18

Źródło: www.stat.gov.pl**Tabela** - Oczyszczanie przemysłowe – dane z 2003r.

ścieki odprowadzone ogółem / dam3	983
ścieki odprowadzane do sieci kanalizacyjnej / dam3	871
ścieki odprowadzane bezpośrednio do wód powierzchniowych lub do ziemi / dam3	112
ścieki odprowadzane bezpośrednio do wód powierzchniowych lub do ziemi - w tym wody chłodnicze (umownie czyste) / dam3	112

Źródło: www.stat.gov.pl**Tabela** - Osady z komunalnych oczyszczalni ścieków – dane 2003r.

Osady wytworzone w ciągu roku ogółem / t	2468
Osady wytworzone w ciągu roku stosowane w rolnictwie / t	2198
Osady wytworzone w ciągu roku składowane razem / t	270
Osady dotychczas składowane (nagromadzone) na terenie oczyszczalni ogółem / t	270
Osady wykorzystane z dotychczas składowanych (nagromadzonych) do 1 stycznia roku sprawozdawczego ogółem / t	177

Źródło: www.stat.gov.pl

Wielkość osadów z przemysłowych oczyszczalni ścieków kształtuje się na poziomie 18 ton.

1.6.1.3 Gospodarka odpadami

Powstające w mieście odpady pochodzą z:

- sektora komunalnego,
- sektora gospodarczego (przemysłowego).

Według danych z ewidencji odpadów i ankietyzacji przeprowadzonej przez Urząd Marszałkowski w Białymstoku oszacowano, że w przyjmowanym jako bazowy 2002 roku na terenie miasta Suwałki powstało łącznie 64 422,423 Mg odpadów w tym:

- w sektorze przemysłowym - 35 192,423 Mg,

- w sektorze komunalnym - biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców w 2002 r. i wskaźnik nagromadzenia odpadów 424 kg/M/rok otrzymaliśmy - 29 298,40 Mg

Należy zauważyć, że z ogólnej ilości wytworzonych w Suwałkach odpadów jedynie 100,334 Mg stanowią odpady niebezpieczne.

Odpady komunalne powstają w gospodarstwach domowych i obiektach infrastruktury miejskiej, takich jak: handel, szkolnictwo, usługi, obiekty turystyczne, obiekty działalności gospodarczej i wytwórczej.

Tabela - Ilość odpadów komunalnych przyjmowanych na składowiska w latach 2000 – 2003

Rok	ZUOK		Składowisko przy ul. Utrata	Razem
	Przyjęto ogółem	Skierowano na składowisko		
2000	17 560,7 Mg	11 767,12 Mg	6 764,0 Mg	24 324,7 Mg
2001	16 139,4 Mg	11 108, 0 Mg	6 994,0 Mg	23 133,4 Mg
2002	14 714,0 Mg	8 891,0 Mg	5 744,4 Mg	20 458,4 Mg
2003	16 355,0mg	9 506,0 Mg	3 419,0 Mg	29 280,0 Mg

Źródło: Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej.

W Krajowym Planie Gospodarki Odpadami przyjęto, że wartość wskaźnika nagromadzenia odpadów wynosi 0,424 Mg odpadów/mieszkańca/rok. Wynika z tego, że w Suwałkach wytwarza się rocznie ponad 29tys.Mg odpadów komunalnych. Istniejąca różnica między ilością odpadów wytwarzanych w mieście, a przyjmowanych obecnie przez podmioty unieszkodliwiające i odzyskujące je, budzi wątpliwość, co do skuteczności istniejącego systemu gospodarki odpadami.

Tabela-Analiza morfologiczna odpadów komunalnych wytworzonych w Suwałkach

Fracja 0 –10	20,8%
Szkło	5,9%
Metale	3,4%
Papier	10,6%
Tekstylia	3,8%
Odpady spożywcze roślinne	27,8%
Odpady spożywcze zwierzęce	2,3%
Tworzywa sztuczne	11,0%
Pozostałość organiczna	5,0%
Pozostałość nieorganiczna	9,4%
Wilgotność całkowita	44,8%
Wilgotność całkowita frakcji 0-10	34,9%

Źródło: Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Suwałkach

Odpady komunalne z terenu Suwałk kierowane są do odzysku, do Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych, zlokalizowanego w Zielonym Kamedulskim. Zakład stosuje metodę kompostowania odpadów. Zainstalowany biostabilizator posiada wydajność 80-100 Mg na dobę. Wytworzony kompost posiada atest Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Białymstoku i odbierany jest przez zakłady zieleni oraz indywidualnych odbiorców. Od 1998 roku na terenie Zakładu prowadzona jest segregacja odpadów: makulatury, szkła, plastiku, puszek metalowych. Zakład wyposażony jest w urządzenia do zgniatania i mielenia odpadów.

Na terenie zakładu funkcjonuje składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne o potencjalnej pojemności ponad 230 tys. m³ i aktualnej powierzchni 2,8 ha. 95% składowanych odpadów stanowi balast powstały w wyniku procesu kompostowania w biostabilizatorze, pozostałe 5% to odpady komunalne lub zbliżone do komunalnych nie nadające się do kompostowania. Składowisko spełnia wymagania stawiane tego typu obiektom.

Na południe od miasta znajduje się składowisko odpadów obojętnych, na którym prowadzone są obecnie prace rekultywacyjne. Składowisko to ma charakter podziemowo - nadziemowy, przy czym w części podziemowej składowane były do 1995 roku wymieszane odpady komunalne. W części nadziemowej

składowane są odpady obojętne, które stanowią 3-metrową warstwę izolacyjną. W 2002 r. na składowisko przyjęto 5 744,4 tony odpadów obojętnych.

W Suwałkach nie ma składowiska odpadów przemysłowych. Dokładne informacje na temat infrastruktury związanej z odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów znajdują się w „Planie gospodarki odpadami dla Suwałk”.

1.6.1.3 Infrastruktura dostaw gazu

Miasto Suwałki nie ma zasilania w gaz przewodowy (tj. ziemny). Jedynie północna część miasta jest zaopatrywana w gaz ciekły (propan-butan) z rozprężalni. Wydajność jej jest ograniczona i obecnie wykorzystywana jest w 60%. Usługi w zakresie zaopatrzenia w gaz przewodowy ciekły są realizowane przez Mazowiecką Spółkę Gazowniczą sp. z o.o. w Warszawie oddz. Gazownia w Białymstoku Rozdzielnia Gazu Suwałki.

Długość sieci rozdzielczej wynosi 14,3 km. Podłączeń do budynków mieszkalnych 509. Ilość odbiorców w sieci - 5.294, co obejmuje 16.948 mieszkańców (25% ogółu ludności miasta). Natomiast zużycie w skali roku wynosi zużycie w skali roku 170 000 m³, w tym na 1 odbiorcę 32,11 m³.

Z gazu przewodowego (propan-butan) korzysta około 16.948 mieszkańców, co stanowi około 25% ogółu ludności miasta. W Suwałkach działa rozlewnia gazu płynnego o wydajności roboczej 11.000 Mg/rok gazu płynnego oraz wydajności średnio dobowej 44 Mg/rok gazu płynnego.

Zadaniem rozlewni jest:

- okresowe przyjmowanie gazu płynnego (rozładunek cystern kolejowych),
- magazynowanie gazu płynnego,
- napełnianie autocystern gazem płynnym,
- napełnianie butli gazem płynnym,
- tankowanie samochodów gazem płynnym.

1.6.1.4 Infrastruktura zaopatrzenia w ciepło

Przedsiębiorstwo energetyki ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o. prowadzi działalność w zakresie wytwarzania ciepła oraz przesyłania i dystrybucji ciepła. Wytwarzanie ciepła odbywa się w dwóch źródłach o łącznej mocy cieplnej zainstalowanej ok. 139,5MW i osiągalnej 147,5MW. do źródeł tych należą:

- Ciepłownia Główna o mocy 115 MW
- Ciepłownia Centrum o mocy zainstalowanej – 24 MW i mocy osiągalnej 32 MW.

Zapotrzebowanie na poszczególne potrzeby przedstawia się następująco:

- centralne ogrzewanie – 93,76 MW
- ciepła woda użytkowa – 10,68 MW
- wentylacja - 1,05 MW
- technologia – 0,27 MW

Przesyłanie ciepła odbywa się sieciami cieplnymi i łącznej długości 62,9 km, w tym:

- sieci wysokoparametrowe – 53,2 km.

Długości poszczególnych rodzajów sieci są następujące:

- sieć magistralna – 18,1 km
- sieci rozdzielcze – 23,3 km
- przyłącza – 21,5 km

Przedsiębiorstwo dostarcza energię ciepłą do 901 budynków w mieście o kubaturze ogrzewanej 5 053 164m³.

Energia ciepła dostarczana jest przez 378 węzłów cieplnych, w tym:

- węzły wymiennikowe – 332 szt.,
- węzły strumienicowe – 46 szt.

W automatykę centralnego ogrzewania wyposażone są wszystkie węzły ciepłe poza domkami jednorodzinnymi, natomiast w automatykę ciepłej wody – 100% węzłów.

Systemem zdalnego nadzoru objętych jest 235 węzłów cieplnych oraz 7 komór ciepłowniczych. Parametry pracy 17 największych węzłów przekazywane są siecią telemetryczną do centralnego serwera Ciepłowni Główniej. Do lokalnych serwerów w poszczególnych rejonach podłączonych jest 235 węzłów cieplnych. Pozwala to na bieżącą analizę i kontrolę pracy sieci i węzłów cieplnych w poszczególnych

rejonach miasta oraz na natychmiastową reakcję na wszelkie zakłócenia w dostawie energii ciepłej poszczególnym odbiorcom.

Sieci i węzły na terenie miasta Suwałk obsługiwane są przez 4 rejonu.

Ilość i moc cieplna węzłów znajdujących się w obsłudze poszczególnych rejonów jest następująca:

Rejon	Ilość węzłów cieplnych	Moc cieplna węzłów
Centrum I	96	25,3 MW
Centrum II	58	16,3 MW
Północ I	127	24,4 MW
Północ II	89	39,6 MW

1.6.1.5 Infrastruktura zaopatrzenia w energię elektryczną

Wg danych Rejonu energetycznego Suwałki dane dotyczące zużycia energii elektrycznej przedstawiają się następująco:

- Ilość odbiorców na dzień 31.12.2004 wynosi 39521 szt.
- Zużycie energii elektrycznej w okresie od 01.01.2004 do 31.12.2004 wyniosło 73 588 MWh
- Średnie zużycie na jednego odbiorcę wyniosło 1,86 MWh

Energia elektryczna dostarczana jest z systemu krajowego przez 3 GPZ-y. System jak na razie nie podlega praktycznie żadnym ograniczeniom.

Sieć energetyczna po stronie średniego napięcia na terenie miasta Suwałki jest wadliwa i ulega częstym awariom. W większości wypadków są to linie napowietrzne. W celu wyeliminowania ograniczeń dopływu prądu do odbiorców priorytetowym zadaniem energetyki zawodowej jest systematyczna jej przebudowa.

1.6.2. Rys historyczny Miasta Suwałki

Powstanie i rozwój miasta wiąże się z działalnością osadniczą i kolonizacyjną zakonu kamedułów wigierskich, prowadzoną na przełomie XVII i XVIII wieku. Założyli oni wieś Suwałki, o której pierwsza wzmianka pochodzi z roku 1688. W 1690r. Suwałki zostały odnotowane w dokumentach jako nowa osada licząca zaledwie „dwa dymy”.

Dziesięć lat później, w 1700 r., składała się już z dwóch osad. Rozwój wsi w dużej mierze uwarunkowany był jej korzystnym położeniem, w pobliżu przeprawy przez rzekę Czarną Hańczę, przy starym trakcie wiodącym z Grodna do Królewca. Zabudowa Suwałk kształtowała się zapewne w bliskim sąsiedztwie rzeki Czarnej Hańczy.

Korzystne położenie miasta, leżącego u zbiegu ważnych szlaków komunikacyjnych, zaważyło na jego dalszym rozwoju. W 1710 r. kameduli wyjednali u króla Augusta II zgodę na odbywanie tu targów i jarmarków, a zaledwie pięć lat później, w 1715 r., Suwałki ogłoszono miastem. Kameduli stworzyli też plan założeń urbanistycznych miasta, wytyczyli rynek i nowe ulice, zadbali o utrzymanie świątyni, a później o budowę ratusza.

W XVIII wieku rynek miasta stał się węzłem komunikacyjnym o charakterze tranzytowym. Proces jego tworzenia miasta zakończył przywilej Augusta II z 2 maja 1720 roku, potwierdzający lokację kamedulską. Kameduli w przywileju lokacyjnym wyznaczyli „*na osiadłość (...) miasta*” trzysta placów pod zabudowę mieszkaniową, na ogrody, browary i gumna.

Po trzecim rozbiórce Polski w roku 1795 miasto zajęły wojska pruskie, a dwa lata później, po kasacji klasztoru wigierskiego i konfiskacie jego majątku, Suwałki przeszły na własność rządu. Rok później, w 1797 r., władze pruskie ulokowały tu siedzibę władz powiatu wigierskiego.

Przed rokiem 1807 zbudowano gościniec z Suwałk do wsi Prudziszki, biegnący przez dzisiejszą ulicę Kościuszki. Powstał wtedy główny trakt miasta, który pełnił funkcję najważniejszej arterii – aż do lat 90. XX wieku.

W czasach „pruskich” przeniesiono też zapewne cmentarz grzebalny z rynku za Czarną Hańczę na teren położony przy gościńcu prowadzącym do Bakalarzewa. Według spisu sporządzonego ok. 1810 r. w mieście było 1265 mieszkańców.

W 1807r. Suwałki włączone zostały w skład Księstwa Warszawskiego i znalazły się w granicach departamentu łomżyńskiego. Jednocześnie po przeniesieniu siedziby powiatu wigierskiego do Sejnu utraciły dotychczasową funkcję ośrodka administracyjnego.

W 1816r. zostało utworzone województwo augustowskie z siedzibą w Suwałkach. Spowodowało to ożywienie ruchu budowlanego w mieście. Jak pokazał czas, decyzja o utrzymaniu w Suwałkach siedziby władz wojewódzkich w ogromnym stopniu zaważyła na dalszych losach miasta. W 1826 r. zatwierdzony został plan regulacyjny miasta, który na blisko sto lat przesądził o kierunkach i charakterze jego zabudowy.

Wraz z utworzeniem Królestwa Polskiego dużego znaczenia nabrały szlaki komunikacyjne łączące Warszawę z Sankt Petersburgiem. Uruchomiono wtedy na tej trasie regularną komunikację pasażerską i pocztową. Mimo że przebieg traktu poza Suwałkami zmieniano kilkakrotnie, to od 1817r. stale przebiegał on przez Suwałki. W obrębie miasta biegł ulicą Petersburską (dawniej Młyńską) i dalej Kowieńskim Przedmieściem. W 1820r. środkową część traktu przeznaczono na park. W związku z tym plac targowy przeniesiono na założony we wschodniej części miasta Nowy Rynek. Główną osią miasta pozostał odcinek szosy petersbursko-warszawskiej.

W 1820r. na północnej stronie pierzei Starego Rynku rozpoczęto budowę kościoła – planowanego jako katedralny – pw. św. Aleksandra, który miał zastąpić, pochodzący jeszcze z okresu lokacji kamedulskiej, drewniany kościół ulokowany w centrum rynku. Nowa świątynia, zaprojektowana przez wybitnego architekta włoskiego Christiana Piotra Aignera w stylu neoklasycystycznym, jest dotąd jednym z najważniejszych obiektów architektonicznych w zabudowie starego miasta.

W okresie późniejszym, na osi kościoła pw. św. Aleksandra zlokalizowano cerkiew. Zbudowano także inne budynki użyteczności publicznej: synagogę przy ulicy Jerozolimskiej (1821), pocztę (1829), odwach (1835), ratusz (1844), kościół ewangelicki, szpital św. Piotra i Pawła, jatki miejskie oraz gmach gimnazjum.

Wraz z rozwojem i rozbudową miasta zwiększyła się również liczba ludności, która w roku 1827, w porównaniu do roku 1806, wzrosła blisko trzykrotnie i wynosiła 3.753 osoby, w 1857 r. wzrosła do 11.273, a w 1872 r. – do 19.899 mieszkańców. Suwałki, znalazły się wówczas na czwartym miejscu „najludniejszych” miast Królestwa Polskiego, ustępując jedynie Warszawie, Łodzi i Lublinowi.

Rola przemysłu w mieście była znikoma. Spośród nielicznych działających wtedy w mieście „zakładów i fabryk” należy zaliczyć fabrykę tytoniu i tabaki, trzy fabryki świec łojowych, trzy garbarnie, dwa browary i cegielnię. Miasto pełniło wówczas głównie rolę centrum administracyjnego, ale też stawało się ważnym ośrodkiem życia kulturalnego i oświatowego.

Po powstaniu styczniowym 1863 r. zapadła decyzja o umieszczeniu w mieście silnego garnizonu. Wtedy charakter zabudowy miasta uległ zdecydowanej zmianie. Powstały cztery zespoły koszarowe, zlokalizowane przy głównych drogach wylotowych miasta.

Jako pierwszy powstał zespół koszarowy (po roku 1876) przy drodze do Filipowa, kolejny -przy ulicy Sejneńskiej a następny przy drodze prowadzącej do Augustowa.

Po wybuchu pierwszej wojny światowej Suwalszczyzna stała się terenem długotrwałych walk rosyjsko-niemieckich. W odróżnieniu od innych części kraju niemiecka okupacja Suwałk nie zakończyła się w listopadzie 1918 roku. Zanim do miasta wkroczyły oddziały Wojska Polskiego, Suwalszczyzna stała się wcześniej areną konfliktu polsko-litewskiego, które do historii przeszło jako powstanie sejneńskie.

W okresie międzywojennym Suwałki były powiatowym miastem wydzielonym w województwie białostockim. W 1921 roku liczyły 16.780 mieszkańców, a w końcu lat trzydziestych - blisko 25 tysięcy. Około jednej trzeciej ludności stanowili Żydzi. Źródłem utrzymania większości mieszkańców było rzemiosło, rolnictwo i handel. W mieście działały jedynie trzy większe zakłady przemysłowe: browar, Spółka „Rola” - produkująca głównie narzędzia i maszyny rolnicze - oraz elektrownia miejska.

Prowincjonalne położenie miasta wyraźnie hamowało jego rozwój. Duże znaczenie odgrywało wojsko. Suwałki stały się wtedy jednym z większych garnizonów w międzywojennej Polsce.

W tym okresie wybudowano w mieście niewiele obiektów; nie nastąpiły większe zmiany w układzie przestrzennym miasta – powstało jedynie kilka większych, znaczących budynków, m.in.: obiekt, w którym aktualnie mieszczą się Szkoła Podstawowa nr 2 i Gimnazjum nr 1 (ul. Kościuszki 126), elektrownia miejska oraz ciąg drewnianej zabudowy przy ul. Żeromskiego.

Po klęsce wrześniowej 1939 r. - z chwilą włączenia miasta w granice Prus Wschodnich - został opracowany generalny plan jego przebudowy. Niemieccy „gospodarze” zdecydowali się nadać miastu bardziej germański charakter, a pierwsze projekty musiały powstać prawdopodobnie już na przełomie 1939 i 1940. W roku 1940 przystąpiono do przebudowy budynków u zbiegu ulic Kościuszki i Waryńskiego.

Zakończono również, rozpoczęte przed 1939 rokiem, prace remontowe w ratuszu. Na większą skalę prowadzono ponadto przebudowę dawnej dzielnicy żydowskiej (tzw. Małe Raczki), tj. zabudowy obszaru wytyczonymi ulicami: 1 Maja, Wigierska, Noniewiczza i Ciesielska. Na południowo-zachodnim obrzeżu miasta, w bezpośrednim sąsiedztwie zniszczonego cmentarza żydowskiego, zbudowano stadion sportowy.

Po zakończeniu działań wojennych Suwałki pozostały siedzibą władz powiatowych. Zniszczenia i straty ludnościowe, jak też mała aktywność

ówczesnych władz powodowały, że rozwój miasta postępował wolno. Usuwanie zniszczeń trwało aż do połowy lat 60.

W tych latach opracowano pierwsze perspektywiczne plany rozbudowy miasta. Powstały osiedla mieszkaniowe na zapleczu ulicy Kościuszki oraz przy ulicach Noniewiczza i Waryńskiego.

Poprawa nastąpiła dopiero na początku lat siedemdziesiątych, a zasadniczy zwrot - w roku 1975, wraz z wejściem w życie nowego podziału administracyjnego kraju i awansu Suwałk do rangi stolicy województwa. Miasto stało się dużym znaczącym ośrodkiem handlu, turystyki, kultury i oświaty.

W wyniku reformy administracji, która weszła w życie z początkiem 1999 roku, liczące ok. 70 tysięcy mieszkańców miasto, utraciło status miasta wojewódzkiego. Obecnie jest siedzibą władz powiatu grodzkiego, ziemskiego i gminy.

1.6.2.1. Obiekty dziedzictwa kulturowego

Poniżej podano najbardziej reprezentatywne zabytki miasta Suwałki. Pełny wykaz sporządzony przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Białymstoku znajduje się na stronie:

<http://epodlasie.wipb.pl/biptest/wosoz/bip/index.php?event=informacja&id=62>

SUWAŁKI - miasto

- układ urbanistyczny, XVIII-XIX, nr rej.: 85 z 24.01.1957 oraz 31 z 15.05.1979 oraz zespoły kamienic przy ulicach: Bakalarzewskiej, Brzostowskiego, Chłodnej, Gałaja, Kamedulskiej, Kamedulskiej, Konopnickiej, Kościuszki, Krótkiej, 1Maja, Noniewiczza, Piłsudskiego, E.Plater, Sejneńskiej, Waryńskiego, Wesolej i Wigierskiej,
- kościół par. p.w. św. Aleksandra, nr rej.: 58 z 11.04.1956 oraz 6 z 08.02.1979
- cerkiew, ob. kościół rzym.-kat. par. p.w. Najśw. Serca Jezusa, ul. Mickiewicza, 1840, nr rej.: 531z 07.10.1986
- cerkiew, ob. kościół rzym.-kat. par. śś. Piotra i Pawła, ul. Wojska Polskiego, nr rej.: A-911 z 06.06.1992

- kościół ewangelicki p.w. św. Trójcy, ul. Kościuszki, 1850, nr rej.: 327 z 10.12.1969 oraz 44 z 25.05.1979
- cmentarz par. rzym.-kat., ul. Bakalarzewska, nr rej.: 520 z 23.07.1986
- kaplica p.w. Przemienienia Pańskiego, nr rej.: 463 z 15.04.1986
- cmentarz ewangelicki, ul. Zarzecze, 1 ćw. XIX, nr rej.: A-1009 z 19.09.1994
- cmentarz prawosławny, nr rej.: 618 z 10.01.1989
- cmentarz żydowski, nr rej.: 499 z 15.05.1986
- park im. Konstytucji 3 Maja, nr rej.: 613 z 15.11.1988
- zespół koszar, ul. 23 Października, nr rej.: A-845 z 24.09.1991:
- zespół koszar, ul. Pułaskiego, nr rej.: 807 z 30.03.1990:
- 2 budynki koszarowe, ob. Zakład Wychowawczy, ul. Sejneńska 10-10 a, k. XIX, nr rej.: 370 z 16.03.1983 oraz 369 z 16.03.1983
- zespół ratusza, 1842-XX, nr rej.: 73 z 11.03.1980:
 - o ratusz, ul. Kościuszki 53
 - o odwach, ul. Mickiewicza 1
- dworzec PKP, ul. Kolejowa, 2 poł. XIX, nr rej.: 363 z 30.06.1975
- d. Urząd Gubernialny, ul. Chłodna 2, 2 poł. XIX, nr rej.: A-946 z 13.01.1993
- sąd, ul. Kościuszki 69, nr rej.: A-837 z 04.09.1991
- "Dom Gubernatora", ul. Kościuszki 71, XIX, nr rej.: A-962 z 28.06.1993
- Resursa Obywatelska, ob. muzeum, ul. Kościuszki 81, nr rej.: A-913 z 15.07.1992
- zespół obiektów szpitalnych, ul. Kościuszki 101, 1840-58, XIX/XX, nr rej.: A-918 z 17.09.1992:
- gimnazjum, ob. LO im. Konopnickiej, ul. Mickiewicza 3, nr rej.: 159 z 16.09.1959 oraz 7 z 05.02.1981
- kasyno, ul. Wojska Polskiego, XIX/XX, nr rej.: A-997 z 23.05.1994
- budynek koszarowy, ul. Wojska Polskiego, drewn., 2 poł. XIX, nr rej.: A-998 z 23.05.1994
- cerkiew cm., ob. paraf., ul. Zarzecze 6, drewn., nr rej.: A-57 z 12.05.2003

Suwałki - Szwajcaria

- cmentarz wojenny z II wojny światowej (żołnierzy radzieckich), nr rej.: A-832 z 26.08.1991

- mogiły członków ruchu oporu z II wojny światowej, 1940, 1944, nr rej.: A-952 z 15.04.1993 oraz A-953 z 15.04.1993

1.7. Gospodarka Miasta Suwałki

Suwałki są głównym ośrodkiem gospodarczym północnej części województwa podlaskiego. W mieście (wg stanu na dzień 30 czerwca 2003 r.) działa 7 393 podmiotów gospodarczych, przy czym kluczową rolę odgrywa przemysł. Zdominowany jest on przez przedsiębiorstwa przemysłu spożywczego oraz produkcji wyrobów z drewna. Wobec wysokiego bezrobocia wśród mieszkańców miasta szczególne nadzieje związane są z funkcjonującą w mieście Suwalską Specjalną Strefą Ekonomiczną.

Suwałki są miastem ze stosunkowo dobrze rozwiniętym sektorem usług. Funkcjonuje tu 1 189 placówek handlowych, 67 obiektów gastronomicznych, 19 stacji benzynowych. Dobrze rozwinięty jest sektor usług finansowych.

Suwałki stanowią również centrum usług medycznych tej części województwa. Należy wymienić funkcjonujący Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki oraz Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, 110 gabinetów prywatnych, 20 aptek i dwa laboratoria prywatne.

Aktywność gospodarcza miasta jest jednym z podstawowych czynników wpływających na wskaźnik potencjału rozwojowego miasta. Czynnikiem ten składa się między innymi z: liczby działających w regionie firm i tempa ich przybywania, poziomu zatrudnienia czy wielkości sektora biznesu.

Z dostępnych danych wynika, że w mieście Suwałki funkcjonuje około 22,4% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w województwie, z czego aż 98,3% stanowią zakłady sektora prywatnego. Najliczniejszą grupą są jednostki

prowadzące działalność handlową - handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego, które skupiają w Suwałkach 36,1% wszystkich zarejestrowanych podmiotów.

Podmioty gospodarcze Suwałk działają w:

- handel i naprawy - 36,14 %
- obsługa nieruchomości i firm - 12,68 %
- budownictwo - 10,21%
- transport, gospodarka magazynowa i łączność - 10,7 %
- pozostała działalność usługowa - 6,17 %
- ochrona zdrowia i opieka społeczna - 6,13 %
- działalność produkcyjna - 9,98 %
- pośrednictwo finansowe - 2,73 %
- hotele i restauracje - 2,05 %
- inne - 3,21 %

1.8. Sfera społeczna

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2003 roku na terenie Suwałk zamieszkiwało 68,9 tys. ludności, w tym grupa przedprodukcyjna, produkcyjna i poprodukcyjna. Dokładne dane liczbowe dla poszczególnych grup prezentują poniższe tabele.

Tabela - Ludność Suwałk w wieku przedprodukcyjnym - dane na 31 grudzień.2003r

Ludność w wieku przedprodukcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania (31 XII) ogółem w tym	17791
mężczyźni	9082
kobiety	8709

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela - Ludność Suwałk w wieku produkcyjnym - dane na 31 grudzień.2003r

Ludność w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania (31 XII) ogółem w tym	43644
mężczyźni	21680

kobiety	21964
---------	-------

Zródło: www.stat.gov.pl

Tabela - Ludność Suwałk w wieku poprodukcyjnym - dane na 31 grudzień.2003r

Ludność w wieku poprodukcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania (31 XII) ogółem w tym	7579
mężczyźni	2367
kobiety	5212

Zródło: www.stat.gov.pl

1.8.1. Oświata

W roku szkolnym 2004/2005 Miasto Suwałki prowadzi następujące publiczne jednostki oświatowe: 9 przedszkoli, 8 szkół podstawowych, 4 samodzielne gimnazja (3 gimnazja funkcjonują w zespołach szkół, jedno – specjalne w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym nr 1), 1 samodzielne liceum ogólnokształcące, 7 zespołów szkół, 2 centra - Centrum Kształcenia Praktycznego oraz Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Ustawicznego, 2 specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze, Bursę Szkolną, Młodzieżowy Dom Kultury, Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną.

Ponadto na terenie Suwałk funkcjonuje publiczny zespół szkół, dla którego Miasto Suwałki nie jest organem prowadzącym i 25 szkół niepublicznych, w tym 17 to szkoły ponadgimnazjalne: (3 licea profilowane, pięć 3-letnich liceów ogólnokształcących, 4 uzupełniające licea ogólnokształcące i 2 czteroletnie technika oraz 3 technika uzupełniające). Z pozostałych 8 szkół 7 są to szkoły ponadpodstawowe oraz jedna szkoła podstawowa – Parafialna Szkoła Romska w Suwałkach. Obok szkół niepublicznych, na terenie Suwałk, funkcjonuje również 14 placówek niepublicznych działających na podstawie ustawy o systemie oświaty.

W bieżącym roku szkolnym, w naszym mieście, opieką przedszkolną objęto 1501 dzieci (o 85 dzieci mniej). Do szkół podstawowych uczęszcza 5.900 uczniów (spadek o 331 uczniów w stosunku do poprzedniego roku). Liczba uczniów w

gimnazjach wynosi 3756 (o 290 uczniów mniej). W szkołach ponadgimnazjalnych, w tym dla dorosłych, uczy się 5137, w oddziałach szkół ponadpodstawowych – 868, a w szkołach policealnych 397 uczniów i słuchaczy.

Ogólna liczba oddziałów w stosunku do roku poprzedniego, w przedszkolach i poszczególnych typach szkół kształtuje się następująco:

przedszkola	56 oddziałów / spadek o 4 oddz./
szkoły podstawowe	215 oddziałów / spadek o 9 oddz. /
gimnazja	132 oddziały / spadek o 9 oddz. /
w szkołach ponadgimnazjalnych	172 oddziały
szkoły ponadpodstawowe	47 oddziałów

Do klas pierwszych w roku szkolnym 2004/2005 przyjęto:

- w szkołach podstawowych 891 uczniów /w roku ubiegłym 894 ucz. /,

w gimnazjach 1218 uczniów /w roku ubiegłym 1309 ucz. /,

Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych kształcą się w specjalnych ośrodkach szkolno - wychowawczych.

W bieżącym roku szkolnym placówki te przyjęły ogółem 248 uczniów. Utworzono trzy klasy pierwsze integracyjne w Szkole Podstawowej nr 10 i Szkole Podstawowej nr 11 oraz w Gimnazjum nr 7.

Ogółem w roku szkolnym 2004/2005 w ogólnodostępnych szkołach podstawowych funkcjonuje 12 oddziałów integracyjnych oraz 4 oddziały integracyjne w gimnazjach. Do oddziałów integracyjnych funkcjonujących w przedszkolach, uczęszcza 21 dzieci.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna obejmuje poradnictwem 26284 dzieci i młodzieży z miasta i terenu powiatu.

W placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywa 288 wychowanków, tj.:

- w Bursie Szkolnej – 210 wychowanków,
- w internatach: SOS – W nr 1 i nr 2 - 78 wychowanków.

Od 1 września 2004 r. w przedszkolach i wszystkich typach szkół, placówkach oświatowo – wychowawczych i opiekuńczo - wychowawczych funkcjonujących na terenie miasta Suwałk zatrudnionych jest w pełnym wymiarze 1198 nauczycieli i

194 w niepełnym wymiarze czasu pracy (co stanowi 96,33 etaty pedagogiczne). Natomiast pracownicy administracji i obsługi zatrudnieni są w wymiarze 502,46 etatów.

1.9. Warunki i jakość życia mieszkańców

Tabela - Gospodarstwa domowe według liczby osób w gospodarstwie – 2002r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gospodarstwa domowe według liczby osób					Przeciętna liczba osób w gosp. domowym
		1	2	3	4	5 i więcej	
	w tysiącach						
Województwo	407,4	102,8	90,1	73,1	71,3	70,0	2,94
Suwałki	24,1	6,1	5,0	4,9	4,9	3,2	2,83
Białystok	115,5	37,7	26,5	22,4	19,6	9,2	2,48
Łomża	22,2	5,4	4,6	4,5	4,7	3,0	2,84

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela - Zasoby mieszkaniowe zamieszkane i podstawowe wskaźniki warunków mieszkaniowych – dane 2002r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania zamieszkane	Izby w tys.	powierzchni użytkowa	Ludność w	Przeciętna liczba	Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ²
------------------	------------------------	-------------	----------------------	-----------	-------------------	---

	ogółem	w tym zamieszkane stale ^a				izb w 1 mieszkaniu ^b	osób w 1 mieszkaniu	osób na 1 izbę ^c	1 mieszkania ^d	na 1 osobę ^e
	w tysiącach		w mieszkaniach zamieszkałych stale							
Województwo	365,2	359,6	1422,5	25996,1	1196,7	4,0	3,33	0,84	72,4	21,7
SUWAŁKI	21,7	21,5	80,7	1318,3	68,2	3,7	3,17	0,85	61,3	19,2
BIAŁYSTOK	100,5	99,8	363,0	5797,8	286,2	3,6	2,87	0,79	58,1	20,2
ŁOMŻA	19,4	19,2	74,4	1218,8	63,1	3,9	3,29	0,85	63,5	19,2

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela - Mieszkania zamieszkałe według wyposażenia w instalacje – dane 2002r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z liczby ogółem mieszkania wyposażone w:									
		wodociąg		ustęp spłukiwany		łazienkę	ciepłą wodę	gaz		centralne ogrzewanie	
		razem	w tym z sieci	razem	w tym z doprowadzenia do sieci			z sieci	z butli	Zbiorowe	indywidualne
		w tysiącach									
Województwo	365,2	335,1	311,1	302,5	216,5	303,8	294,4	106,3	197,3	163,1	111,0
miasta	229,5	225,4	221,1	219,2	200,8	217,3	210,6	102,7	99,8	157,4	49,7
SUWAŁKI	21,7	21,4	20,9	21,2	19,4	20,9	19,9	5,2	10,1	16,4	3,2
BIAŁYSTOK	100,5	99,9	99,1	97,8	95,8	97,2	96,3	91,9	5,6	81,6	13,0
ŁOMŻA	19,4	19,2	19,0	18,9	18,2	18,7	18,3	2,5	13,7	14,8	3,5

Źródło: www.stat.gov.pl

2. Identyfikacja problemów wynikających z analizy aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej Miasta Suwałk

Analiza uwarunkowań Miasta Suwałki, a zwłaszcza identyfikacja występujących słabych stron, umożliwi sformułowanie katalogu głównych problemów dalszego jego rozwoju. Są to:

- niedostateczny poziom rozwoju społeczno-gospodarczego,
- istniejąca struktura funkcjonalno-przestrzenna,
- niedostateczny poziom rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej,
- niedostateczny poziom ochrony i wykorzystania środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.

Biorąc powyższe pod uwagę sformułowano listę obszarów problemowych, których rozwiązanie lub złagodzenie ich niepożądanych skutków przyczyni się do poprawy stanu istniejącego. Listę tych problemów prezentuje poniższe zestawienie:

Tworzenie jak najlepszych warunków dla lokalizacji na terenie miasta inwestorów krajowych i zagranicznych, w tym inwestycji i kapitału typu venture capital (podwyższonego ryzyka)
Opracowanie i wdrożenie programu współpracy transgranicznej miasta z partnerami ze Wschodu, jako niezbędnego warunku uzyskania środków pomocowych z Unii Europejskiej
Uzupełnienie niedoborów i poprawa standardu świadczonych usług infrastruktury technicznej
Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz rozbudowa i modernizacja systemu komunikacyjnego miasta
Remonty i modernizacja istniejącej bazy szkolnej oraz budowa i modernizacja szkolnej bazy sportowej
Utworzenie Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej
Budowa Suwalskiego Parku Naukowo – Technologicznego Polska - Wschód
Zapewnienie opieki socjalnej osobom potrzebującym
Opracowanie programu wdrażania zasad ekorozwoju miasta
Likwidacja lub znaczne ograniczenie deficytu mieszkań komunalnych (socjalnych) szacowanego na ok. 600 mieszkań oraz remonty istniejącej komunalnej substancji mieszkaniowej, połączonej z rewitalizacją zabytkowej substancji materialnej miasta
Przygotowanie terenów pod rozwój budownictwa mieszkaniowego
Poprawa warunków lokalowych i sprzętowych instytucji upowszechniania kultury, w tym budowa wielofunkcyjnej hali widowiskowej wraz z zapleczem teatralnym
Modernizacja bazy sportowej i rekreacyjnej
Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego

3.0 Zadania poprawiające sytuację w Mieście Suwałki

BUDOWA DROGI VIA BALTICA NA ZACHODNIM I PÓŁNOCNYM OBRZEŻU MIASTA
POWOŁANIE PAŃSTWOWEJ UCZELNI WYŻSZEJ
WSPÓŁPRACA WŁADZ MIASTA Z WŁADZAMI SSSE NA RZECZ STYMULOWANIA ROZWOJU GOSPODARCZEGO
ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI MIASTA DLA INWESTORÓW KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH POPRZEZ TWORZENIE JAK NAJLEPSZYCH WARUNKÓW LOKALIZACYJNYCH
BUDOWA PORTU LOTNICZEGO
KONTYNUACJA BUDOWY ZACHODNIEGO I WSCHODNIEGO WEWNĘTRZNEGO UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO W MIEŚCIE
BUDOWA STACJI UZDATNIANIA WODY O WYDAJNOŚCI 600 M ³ /H ORAZ KOLEKTORÓW WODNO-ŚCIEKOWYCH
UTRZYMANIE II STOPNIA REFERENCYJNOŚCI SZPITALA WOJEWÓDZKIEGO W SUWAŁKACH ORAZ JEGO ROZWÓJ
REWITALIZACJA KOMUNALNEJ SUBSTANCJI ZABYTKOWEJ W ŚRÓDMIEŚCIU ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE DEKAPITALIZACJI I MODERNIZACJA KOMUNALNYCH ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH
ELEKTRYFIKACJA I MODERNIZACJA LINII KOLEJOWEJ NA TRASIE SUWAŁKI-SOKÓŁKA W RAMACH PRZYSZŁEJ TRASY KOLEJOWEJ RAIL BALITCA
WSPIERANIE INWESTORÓW BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO POPRZEZ PRZYGOTOWANIE UZBROJONYCH TERENÓW POD BUDOWNICTWO PRZY WYKORZYSTANIU KREDYTÓW PREFERENCYJNYCH KFM
WPROWADZENIE MONITORINGU MIEJSC NIEBEZPIECZNYCH
BUDOWA INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ OBEJMUJĄCEJ M.IN. BUDOWĘ ŚCIEŻEK ROWEROWYCH I OBIEKTÓW TOWARZYSZĄCYCH W MIEŚCIE I OKOLICACH
POWOŁANIE REGIONALNEGO CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W SUWAŁKACH
REMONT I MODERNIZACJA OBIEKTÓW SZKOLNYCH
UTWORZENIE CENTRUM ROZWOJU WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ, TRANSGRANICZNEJ I INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
ZWIĘKSZENIE KADROWE, DOPOSAŻENIE SPRZĘTOWE POLICJI, STRAŻY POŻARNEJ I STRAŻY MIEJSKIEJ ORAZ ORGANIZACJI RATOWNICTWA MEDYCZNEGO
UTWORZENIE ZAKŁADU ZAGOSPODAROWYWANIA ODPADÓW
LIKWIDACJA LOKALNYCH KOTŁOWNI
BUDOWA CENTRUM REKREACJI, TURYSTYKI I WYPOCZYNKU "ARKADIA"
BUDOWA WIELOFUNKCYJNEJ SALI SPORTOWO-WIDOWISKOWEJ
UTWORZENIE W OPARCIU O AEROKLUB SUWAŃSKI BAZY SPRZĘTU LOTNICZEGO DO PROWADZENIA AKCJI RATOWNICZYCH ORAZ DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH (PATROLOWANIE I OBSERWACJA TERENU)
Wspieranie podmiotów zainteresowanych podjęciem działalności zakładu leczniczo

– opiekuńczego, zakładu pielęgnacyjno – opiekuńczego, hostelu, hospicjum
BUDOWA SALI GIMNASTYCZNEJ PRZY I LO
MODERNIZACJA HAL SPORTOWYCH I ZAPLECZA OŚRODKA SPORTU I REKREACJI
ODDZIAŁYWANIE PREWENCYJNE NA DZIECI I MŁODZIEŻ W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO, PRZECIWDZIAŁANIE ALKOHOLIZMOWI I NARKOMANII
PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ MAJĄCYCH NA CELU OGRANICZENIE UCIAŻLIWOŚCI PRZED HAŁASEM NA TERENACH ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ
UTWORZENIE ZAKŁADU PIELĘGNACYJNO-OPIEKUŃCZEGO
REMONT I MODERNIZACJA ORAZ ADAPTACJA ISTNIEJĄCYCH PLACÓWEK KULTURY, A TAKŻE ICH WYPOSAŻENIE W SPRZĘT DO REALIZACJI ZADAŃ MERYTORYCZNYCH (OŚWIETLENIE, NAGŁOŚNIENIE, INSTRUMENTY MUZYCZNE ITP.)
REALIZACJA PROGRAMU SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH
BUDOWA PŁYWALNI KRYTEJ NA OSIEDLU PÓŁNOC
POMOC PRAWNA, ORGANIZACYJNA I FINANSOWA W PODJĘCIU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ ZWŁASZCZA PRZEZ LUDZI MŁODYCH I BEZROBOTNYCH
TWORZENIE ZASOBU GRUNTÓW POD ROZWÓJ BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO, W TYM SOCJALNO-KOMUNALNEGO I ICH UZBROJENIE W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ
OPRACOWANIE POLITYKI GOSPODAROWANIA GRUNTAMI
REALIZACJA PROGRAMU "BEZPIECZNE MIASTO"
EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW MIASTA

4. Projekty przyjęte do realizacji w ramach Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki

4.1. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie transport i łączność w latach 2004- 2008

Lp.	Nazwa zadania	Rok rozpocz.	Rok zakończ.	Wartość całkowita środki własne	Wartość całkowita środki pozostałe	Wartość całkowita zadania	Do 31.12.2003			2004			2005			2006			2007			2008			Po 2008			Ogółem w latach planu	Uwagi dot. środków pozostałych						
							Środki własne	Środki pozostałe	ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	ogółem			Środki własne	Środki pozostałe	ogółem			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32				
A	TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ			74834,2	83489,9	158324,1	8254,3	18750,0	27004,3	20728,5	0,0	20728,5	6126,5	12439,7	18566,2	7846,5	9304,6	17151,1	12224,0	21748,6	33972,6	11135,4	21247,0	32382,4	8350,0	0,0	8350,0	66410,9	64739,9	131150,8					
1	Przebudowa drogi krajowej nr 8 w granicach administracyjnych miasta																																		
	I Etap – od granicy miasta do ul. Armii Krajowej (zakończony) **	2000	2001	190,1	13750,0	13940,1	190,1	13750,0	13940,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	zadanie zakończ. w 2001r.			
	II Etap – od ul. Armii Krajowej do ul. Podhorskiego	2003	2005	16523,2	2970,3	19493,5	1253,6	0,0	1253,6	14929,6	0,0	14929,6	340,0	2970,3	3310,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15269,6	2970,3	18239,9	PHARE
	III Etap – od ul. Podhorskiego do granicy miasta	2002	2008	1569,9	11000,0	12569,9	69,9	5000,0	5069,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	500,0	2000,0	2500,0	500,0	2000,0	2500,0	500,0	2000,0	2500,0	0,0	0,0	0,0	1500,0	6000,0	7500,0					
2	Przebudowa ulic: 23 Października, Sikorskiego, Grunwaldzkiej i Bakalarzewskiej w ciągu dróg wojewódzkich Nr 652 i 653 w Suwałkach (ERDF/452) *	2002	2008	7405,7	24244,4	31650,1	1163,0	0,0	1163,0	658,8	0,0	658,8	3156,5	9469,4	12625,9	1000,0	5000,0	6000,0	1000,0	5000,0	6000,0	427,4	4775,0	5202,4	0,0	0,0	0,0	6242,7	24244,4	30487,1		plus środki ZPORR			
3	Wzmocnienie mostu ul. Kościuszki -Wojska Polskiego na rzece Czarna Hańcza	1999	2007	735,0	0,0	735,0	135,0	0,0	135,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	600,0	0,0	600,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	600,0	0,0	600,0	
4	Budowa ul. Daszyńskiego, Legionów	2001	2007	1100,0	0,0	1100,0	300,0	0,0	300,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	400,0	0,0	400,0	400,0	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	800,0	0,0	800,0	
5	Budowa ul. Toruńskiej, Gdańskiej, Szczecińskiej i sąsiednich	2000	2008	945,0	0,0	945,0	145,0	0,0	145,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	400,0	0,0	400,0	400,0	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	800,0	0,0	800,0		
6	Budowa ulic Staszica i przyległych na osiedlu OGRODOWA	2003	2008	1935,5	0,0	1935,5	838,9	0,0	838,9	226,6	0,0	226,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	400,0	0,0	400,0	470,0	0,0	470,0	0,0	0,0	0,0	1096,6	0,0	1096,6					

7	Przebudowa sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniach: ul. Noniewicza-Waryńskiego, ul. Noniewicza-Sejneńska, ul. Noniewicza-Dwernickiego, ul. Kościuski-Piłsudskiego, ul. Kościuski-Dwernickiego	2002	2008	1839,0	0,0	1839,0	239,0	0,0	239,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	400,0	0,0	400,0	400,0	0,0	400,0	800,0	0,0	800,0	1600,0	0,0	1600,0	
8	Poprawa dojazdu ulicą Sejneńską i Waryńskiego do drogi krajowej nr 8	2004	2005	2108,0	0,0	2108,0	0,0	0,0	0,0	1708,0	0,0	1708,0	400,0	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2108,0	0,0	2108,0	
9	Nakładki asfaltowe na zniszczonych nawierzchniach ulic	2003	2008	5136,4	0,0	5136,4	1986,4	0,0	1986,4	650,0	0,0	650,0	500,0	0,0	500,0	500,0	0,0	500,0	500,0	0,0	500,0	500,0	0,0	500,0	500,0	0,0	500,0	3150,0	0,0	3150,0		
10	Przebudowa chodników, zatok i parkingów	2003	2008	4243,1	0,0	4243,1	848,1	0,0	848,1	895,0	0,0	895,0	500,0	0,0	500,0	500,0	0,0	500,0	500,0	0,0	500,0	500,0	0,0	500,0	500,0	0,0	500,0	3395,0	0,0	3395,0		
11	Budowa ul. Różanej, Bukowej, Zwrotniczej i Parowozowej	2005	2008	2900,0	0,0	2900,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	400,0	0,0	400,0	500,0	0,0	500,0	500,0	0,0	500,0	750,0	0,0	750,0	750,0	0,0	750,0	2900,0	0,0	2900,0		
12	Przebudowa ul. Składowej	2008	2008	400,0	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	400,0	0,0	400,0		
13	Budowa ulic na os. Hańcza: ul. Łódzka, Nowosądecka, Skierniewicka, Ostrołęcka i przyległych	2002	2008	3637,9	0,0	3637,9	437,9	0,0	437,9	150,0	0,0	150,0	50,0	0,0	50,0	500,0	0,0	500,0	500,0	0,0	500,0	500,0	0,0	500,0	1500,0	0,0	1500,0	3200,0	0,0	3200,0		
14	Budowa ulic Słonecznej, Budowlanej, Rolniczej, Górniczej z uzbrojeniem	2004	2005	670,0	0,0	670,0	0,0	0,0	0,0	520,0	0,0	520,0	150,0	0,0	150,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	670,0	0,0	670,0	
15	Budowa ul. Łanowej	2005	2006	600,0	0,0	600,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	200,0	0,0	200,0	400,0	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	600,0	0,0	600,0	
16	Budowa ul. Szpitalnej na odcinku od ul. Bulwarowej	2007	2008	1100,0	0,0	1100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1100,0	0,0	1100,0	
17	Budowa ul. Osiedla NOVUM ul. Przemyska, Augustowska, Rzeszowska, Lubelska	2003	2008	2369,0	0,0	2369,0	440,0	0,0	440,0	129,0	0,0	129,0	200,0	0,0	200,0	400,0	0,0	400,0	400,0	0,0	400,0	400,0	0,0	400,0	400,0	0,0	400,0	1929,0	0,0	1929,0		
18	Budowa ul. na os. Piastowskie I ul. Sobieskiego, ul. Jagiełły, ul. Wazów, ul. Chrobrego i przyległych	2006	2008	2400,0	0,0	2400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	300,0	0,0	300,0	300,0	0,0	300,0	400,0	0,0	400,0	1400,0	0,0	1400,0	2400,0	0,0	2400,0		
19	Budowa ul. na os	2006	2008	2900,0	0,0	2900,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	500,0	0,0	500,0	700,0	0,0	700,0	700,0	0,0	700,0	1000,0	0,0	1000,0	2900,0	0,0	2900,0		

20	Piastowskie II ul. Łokietka z siegaczami	2005	2008	1700,0	3075,2	4775,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0	600,0	1537,6	2137,6	500,0	1537,6	2037,6	500,0	0,0	500,0	0,0	0,0	0,0	1700,0	3075,2	4775,2	
21	Budowa ulic na os. Papiernia – ulice Leśna, Majerskiego, Hubala, Rzemieślnicza	2006	2008	1255,7	2267,0	3522,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	255,7	767,0	1022,7	250,0	750,0	1000,0	250,0	750,0	1000,0	500,0	0,0	500,0	1255,7	2267,0	3522,7	
22	Zakupy inwestycyjne	2003	2005	79,8	0,0	79,8	19,8	0,0	19,8	30,0	0,0	30,0	30,0	0,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	60,0	0,0	60,0	
23	Inicjatywy inwestycyjne – zagospodarowanie pasażu Grande Synthe	2002	2004	414,6	0,0	414,6	187,6	0,0	187,6	227,0	0,0	227,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	227,0	0,0	227,0	
24	Przebudowa ulicy Reja w Suwałkach w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 655 (ERDF/453)	2006	2008	7100,0	19500,0	26600,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	600,0	0,0	600,0	3250,0	9750,0	13000,0	3250,0	9750,0	13000,0	0,0	0,0	0,0	7100,0	19500,0	26600,0	fundusze strukturalne
25	Uzbrojenie przemysłowych terenów inwestycyjnych Miasta Suwałki - ERDF	2007	2008	1812,0	6683,0	8495,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	624,0	2711,0	3335,0	188,0	3972,0	4160,0	1000,0	0,0	1000,0	1812,0	6683,0	8495,0	fundusze strukturalne
26	Odwodnienie ul. Skłodowskiej	2004	2004	74,7	0,0	74,7	0,0	0,0	0,0	74,7	0,0	74,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	74,7	0,0	74,7	
27	Roboty na chodnikach i ulicach realizowane w ramach inicjatyw lokalnych	2004	2004	529,8	0,0	529,8	0,0	0,0	0,0	529,8	0,0	529,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	529,8	0,0	529,8	
28	Modernizacja i Rozbudowa Miejskiego Systemu Transportowego Suwałk (ERDF/5062)	2003	2006	1159,8	0,0	1159,8	169,0	0,0	169,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0	890,8	0,0	890,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	990,8	0,0	990,8	2005 - 2006 ERDF+ środki PGK Sp. z o.o.

4.2. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie turystyki w latach 2004- 2008

lp.	Nazwa zadania	Rok Rozpocz.	Rok zakończ.	Wartość całkowita środków własne	Wartość całkowita środki pozostałe	Wartość całkowita zadania	Do 31.12.2003	2004	2005	2006	2007	2008	Po 2008	Ogółem w latach planu	Uwagi dot. środków pozostałych
-----	---------------	--------------	--------------	----------------------------------	------------------------------------	---------------------------	---------------	------	------	------	------	------	---------	-----------------------	--------------------------------

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
D	DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA			2094,7	9027,2	11121,9	204,0	0,0	204,0	90,7	0,0	90,7	200,0	0,0	200,0	750,0	4011,0	4761,0	850,0	5016,2	5866,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1890,7	9027,2	10917,9	
1	Park Naukowo-Technologiczny Polska - Wschód Spółka z o.o. w Suwałkach	2004	2007	1850,0	9027,2	10877,2	0,0	0,0	0,0	50,0	0,0	50,0	200,0	0,0	200,0	750,0	4011,0	4761,0	850,0	5016,2	5866,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	250,0	9027,2	10877,2	kwota z roku 2004 dotyczy objęcia udziałów w Parku
2	Studium planistyczne i rozwojowe związane z realizacją VIA BALTICA na obszarze ponadregionalnego Ośrodka Miejskiego Suwałki	2004	2004	6,5	0,0	6,5	0,0	0,0	0,0	6,5	0,0	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,5	0,0	6,5	
3	Zakupy inwestycyjne	2002	2004	238,2	0,0	238,2	204,0	0,0	204,0	34,2	0,0	34,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	34,2	0,0	34,2	

4.5. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie administracji publicznej w latach 2004- 2008

Lp.	Nazwa zadania	Rok Rozpocz.	Rok zakończ.	Wartość całkowita środki własne	Wartość całkowita środki pozostałe	Wartość całkowita zadania	Do 31.12.2003			2004			2005			2006			2007			2008			Po 2008			Ogółem w latach planu			Uwagi dot. środków pozostałych
							Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
E	ADMINISTRACJA PUBLICZNA			1171,0	0,0	1171,0	384,0	0,0	384,0	226,0	0,0	226,0	460,0	0,0	460,0	101,0	0,0	101,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	787,0	0,0	787,0	
1	Zakupy inwestycyjne	2001	2006	545,0	0,0	545,0	384,0	0,0	384,0	0,0	0,0	0,0	60,0	0,0	60,0	101,0	0,0	101,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	161,0	0,0	161,0	
2	Budowa i wdrożenie zintegrowanego systemu wspomagania zarządzania miastem (ERDF)	2004	2005	626,0	0,0	626,0	0,0	0,0	0,0	226,0	0,0	226,0	400,0	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	626,0	0,0	626,0	

4.6. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie administracja publiczna w latach 2004- 2008

Lp.	Nazwa zadania	Rok Rozpocz.	Rok zakończ.	Wartość całkowita środki własne	Wartość całkowita środki pozostałe	Wartość całkowita zadania	Do 31.12.2003			2004			2005			2006			2007			2008			Po 2008			Ogółem w latach planu			Uwagi dot. środków pozostałych
							Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
E	ADMINISTRACJA PUBLICZNA			1171,0	0,0	1171,0	384,0	0,0	384,0	226,0	0,0	226,0	460,0	0,0	460,0	101,0	0,0	101,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	787,0	0,0	787,0	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32			
							Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem				
1	GOSP. KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA			33067,3	33938,8	67006,1	6709,8	594,9	7304,7	15545,4	12454,0	27999,4	7259,5	19299,9	26559,4	770,0	790,0	1560,0	1482,6	800,0	2282,6	900,0	0,0	900,0	400,0	0,0	400,0	26357,5	33343,9	59701,4				
1	Poprawa jakości wody w Suwałkach (grupa projektów współfinansowanych z Programu ISPA)	2002	2005	19941,2	31511,9	51453,1	1487,4	594,9	2082,3	12919,7	12454,0	25373,7	5534,1	18463,0	23997,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	18453,8	30917,0	49370,8	ISPA Gm. Suwałki Pożyczka NFOŚiGW	
1.1	Zadanie 1 - LOT A - Sieci kanalizacyjne wodociągowe na terenie Miasta Suwałki	2004	2005	7414,6	16452,7	23867,3	0,0	0,0	0,0	5752,4	5550,0	11302,4	1662,2	10902,7	12564,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7414,6	16452,7	23867,3	ISPA Pożyczka NFOŚiGW	
1.2	Zadanie 1 - LOT B - Sieci kanalizacyjne i wodociągowe w rejonie wsi Stary Folwark	2004	2005	5430,6	4192,8	9623,4	0,0	0,0	0,0	3650,6	2962,0	6612,6	1780,0	1230,8	3010,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5430,6	4192,8	9623,4	ISPA Gmina Suwałki	
1.3	Zadanie 2 - Budowa Stacji Uzdadniania Wody oraz modernizacja gospodarki energetycznej w oczyszczalni ścieków	2003	2005	3801,5	8574,2	12375,7	598,4	594,9	1193,3	1809,0	3029,0	4838,0	1394,1	4950,3	6344,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3203,1	7979,3	11182,4	ISPA Pożyczka NFOŚiGW	
1.4	Zadanie 3 - Monitoring i zdalne sterowanie w przepompowni ścieków (dostawy)	2004	2005	340,8	246,3	587,1	0,0	0,0	0,0	340,8	0,0	340,8	0,0	246,3	246,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	340,8	246,3	587,1	ISPA Pożyczka NFOŚiGW	
1.5	Zadanie 4 - Inżynier Konsultant	2004	2005	1219,5	1614,3	2833,8	0,0	0,0	0,0	876,0	657,8	1533,8	343,5	956,5	1300,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1219,5	1614,3	2833,8	ISPA Pożyczka NFOŚiGW	
1.6	Zadania 5 - Pomoc Techniczna	2004	2005	464,6	431,6	896,2	0,0	0,0	0,0	410,3	255,2	665,5	54,3	176,4	230,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	464,6	431,6	896,2	ISPA Pożyczka NFOŚiGW	
1.7	Dokumentacja techniczna, przetargowa i pozostałe koszty	2000	2005	1269,6	0,0	1269,6	889,0	0,0	889,0	80,6	0,0	80,6	300,0	0,0	300,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	380,6	0,0	380,6		
2	Dokumentacja przyszłościowa	2000	2008	2802,9	0,0	2802,9	2102,9	0,0	2102,9	100,0	0,0	100,0	200,0	0,0	200,0	100,0	0,0	100,0	100,0	0,0	100,0	100,0	0,0	100,0	100,0	0,0	100,0	100,0	0,0	100,0	700,0	0,0	700,0	
3	Fragmety sieci energetycznych	2000	2008	1700,0	0,0	1700,0	390,0	0,0	390,0	310,0	0,0	310,0	300,0	0,0	300,0	100,0	0,0	100,0	200,0	0,0	200,0	200,0	0,0	200,0	200,0	0,0	200,0	1310,0	0,0	1310,0				
4	Modernizacja oświetlenia	2001	2005	652,1	0,0	652,1	584,1	0,0	584,1	68,0	0,0	68,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	68,0	0,0	68,0			

4.15. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie kultura i ochrona dziedzictwanarodowego w latach 2004-2008.

Lp.	Nazwa zadania	Rok Rozpocz.	Rok zakończ.	Wartość całkowita środki własne	Wartość całkowita środki pozostałe	Wartość całkowita zadania	Do 31.12.2003			2004			2005			2006			2007			2008			Po 2008			Ogółem w latach planu	Uwagi dot. środków pozostałych					
							Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem			Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32			
M	KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO			13249,4	29945,0	43194,4	5240,4	0,0	5240,4	241,0	0,0	241,0	360,0	0,0	360,0	2989,0	13061,0	16050,0	2488,0	13059,0	15547,0	960,0	1860,0	2820,0	971,0	1965,0	2936,0	8009,0	29945,0	37954,0				
1	Renowacja pomnika Żołnierzy Września 1939 r. przy ul. Wojska Polskiego	2003	2004	113,1	0,0	113,1	81,5	0,0	81,5	31,6	0,0	31,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	31,6	0,0	31,6		
2	Wykonanie instalacji do monitoringu sal wystawowych w Oddziale Muzeum im. Marii Konopnickiej	2005	2005	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
3	Zagospodarowanie placu ekspozycji plenerowych przed Muzeum Okręgowym w Suwałkach	2006	2006	240,0	0,0	240,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	240,0	0,0	240,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	240,0	0,0	240,0	
4	Inwentaryzacja architekt. - konserwatorska oraz remont i modernizacja budynku Muzeum Okręgowego w Suwałkach	2004	2008	3336,0	6794,0	10130,0	0,0	0,0	0,0	57,0	0,0	57,0	150,0	0,0	150,0	649,0	1485,0	2134,0	549,0	1484,0	2033,0	960,0	1860,0	2820,0	971,0	1965,0	2936,0	3336,0	6794,0	10130,0		2004 – inwentaryz. archit. - konserwat.; 2005-2007: fundusze strukturalne		
5	Budowa Wielofunkcyjnego Centrum Kultury, Rozrywki, Handlu i Usług na terenach powojaskowych w Suwałkach (ERDF/4797) *	2004	2007	4365,0	23151,0	27516,0	0,0	0,0	0,0	116,0	0,0	116,0	210,0	0,0	210,0	2100,0	11576,0	13676,0	1939,0	11575,0	13514,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4365,0	23151,0	27516,0		2006 - 2007 fundusze strukturalne	
6	Rewaloryzacja i Rozbudowa Ratusza Miejskiego	2004	2004	5180,3	0,0	5180,3	5158,9	0,0	5158,9	21,4	0,0	21,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	21,4	0,0	21,4	zobowiąz. 2003 r.	
7	Zakupy inwestycyjne	2004	2004	15,0	0,0	15,0	0,0	0,0	0,0	15,0	0,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,0	0,0	15,0		

4.16. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie kultura fizyczna i sport w latach 2004- 2008

Lp.	Nazwa zadania	Rok Rozpocz.	Rok zakończ.	Wartość całkowita środki własne	Wartość całkowita środki pozostałe	Wartość całkowita zadania	Do 31.12.2003			2004			2005			2006			2007			2008			Po 2008			Ogółem w latach planu	Uwagi dot. środków pozostałych			
							Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem	Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem			Środki własne	Środki pozostałe	Środki ogółem
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	
N	KULTURA FIZYCZNA I SPORT			16832,7	16433,5	33266,2	639,9	0,0	639,9	5331,9	0,0	5331,9	1405,9	220,5	1626,4	3750,0	6868,0	10618,0	2500,0	4200,0	6700,0	1100,0	1400,0	2500,0	2105,0	3745,0	5850,0	16192,8	16433,5	32626,3		
1	Termomodernizacja budynku pływalni i modernizacja technologii uzdatniania wody OSiR w Suwałkach	2003	2006	3029,3	4200,0	7229,3	582,9	0,0	582,9	646,4	0,0	646,4	0,0	0,0	0,0	1800,0	4200,0	6000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2446,4	4200,0	6646,4	
2	Termomodernizacja i modernizacja hali sportowej OSiR w Suwałkach	2004	2008	3506,0	0,0	3506,0	0,0	0,0	0,0	1006,0	0,0	1006,0	0,0	0,0	0,0	800,0	0,0	800,0	700,0	0,0	700,0	500,0	0,0	500,0	500,0	0,0	500,0	3506,0	0,0	3506,0	pożyczka NFOŚiGW	
3	Termomodernizacja i modernizacja budynku – bazy żeglarskiej w Starym Folwarku	2004	2005	729,9	0,0	729,9	0,0	0,0	0,0	629,9	0,0	629,9	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	729,9	0,0	729,9	pożyczka NFOŚiGW	
4	Termomodernizacja i modernizacja budynków ośrodka żeglarskiego w Suwałkach oraz budynków na stadionie piłkarskim i lekkoatletycznym	2004	2008	6318,5	6195,0	12513,5	0,0	0,0	0,0	2513,5	0,0	2513,5	1150,0	0,0	1150,0	750,0	1750,0	2500,0	1350,0	3150,0	4500,0	150,0	350,0	500,0	405,0	945,0	1350,0	6318,5	6195,0	12513,5	pożyczka NFOŚiGW	
5	Modernizacja stadionu lekkoatletycznego	2004	2008	963,7	2100,0	3063,7	0,0	0,0	0,0	63,7	0,0	63,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	300,0	700,0	1000,0	600,0	1400,0	2000,0	963,7	2100,0	3063,7		
6	Modernizacja boisk piłkarskich treningowych, płyty głównej, oświetlenie, wykonanie deszczowni	2004	2008	1574,7	3500,0	5074,7	0,0	0,0	0,0	74,7	0,0	74,7	0,0	0,0	0,0	300,0	700,0	1000,0	450,0	1050,0	1500,0	150,0	350,0	500,0	600,0	1400,0	2000,0	1574,7	3500,0	5074,7		
7	Dokumentacja i Termomoderni-	2004	2004	69,6	0,0	69,6	0,0	0,0	0,0	69,6	0,0	69,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	69,6	0,0	69,6	Zobowiąz. 2003 r.	

I GRUNTAMI																															
8	Rewitalizacja zabytkowych kamienic przy ul. Kościuszki wraz z terenem przyległym (ERDF/443)	2003	2008	9830,8	13788,0	23618,8	24,4	0,0	24,4	276,4	0,0	276,4	1000,0	2436,0	3436,0	2879,0	4129,0	7008,0	2151,0	3023,0	5174,0	1000,0	0,0	1000,0	2500,0	4200,0	6700,0	9806,4	13788,0	23594,4	2005-2007 fundusze strukturalne
9	Budowa Wielofunkcyjnego Centrum Kultury, Rozrywki, Handlu i Usług na terenach powojaskowych w Suwałkach (ERDF/4797) *	2004	2007	4365,0	23151,0	27516,0	0,0	0,0	0,0	116,0	0,0	116,0	210,0	0,0	210,0	2100,0	11576,0	13676,0	1939,0	11575,0	13514,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4365,0	23151,0	27516,0	2006 - 2007 fundusze strukturalne
E	ADMINISTRACJA PUBLICZNA			626,0	0,0	626,0	0,0	0,0	0,0	226,0	0,0	226,0	400,0	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	626,0	0,0	626,0	
2	Budowa i wdrożenie zintegrowanego systemu wspomagania zarządzania miastem (ERDF)	2004	2005	626,0	0,0	626,0	0,0	0,0	0,0	226,0	0,0	226,0	400,0	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	626,0	0,0	626,0	
G	RÓŻNE ROZLICZENIA			109,0	0,0	109,0	0,0	0,0	0,0	109,0	0,0	109,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	109,0	0,0	109,0	
2	Opracowanie projektów infrastrukturalnych	2004	2004	109,0	0,0	109,0	0,0	0,0	0,0	109,0	0,0	109,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	109,0	0,0	109,0	2004 r.- rezerwa
H	OŚWIATA I WYCHOWANIE			5798,6	6081,0	11879,6	0,0	0,0	0,0	80,0	0,0	80,0	0,0	0,0	0,0	1465,0	2500,0	3965,0	1600,0	2512,0	4112,0	1851,8	534,5	2386,3	801,8	534,5	1336,3	5798,6	6081,0	11879,6	
4	Modernizacja, rozbudowa i doposażenie Regionalnego Centrum Kształcenia Zawodowego w Suwałkach	2006	2007	1665,0	5012,0	6677,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1015,0	2500,0	3515,0	650,0	2512,0	3162,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1665,0	5012,0	6677,0	2006-2007 fundusze strukturalne
5	Modernizacja toru kartingowego przy ZS nr 6 w Suwałkach	2006	2008	450,0	0,0	450,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	150,0	0,0	150,0	150,0	0,0	150,0	150,0	0,0	150,0	0,0	0,0	0,0	450,0	0,0	450,0	
6	Modernizacja boisk sportowych przy SP nr 5 w Suwałkach	2006	2008	1000,0	0,0	1000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	300,0	0,0	300,0	300,0	0,0	300,0	400,0	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	1000,0	0,0	1000,0	2005: Urząd Marszałk. (Totalizator)
7	Modernizacja boisk sportowych przy SP nr 7 w Suwałkach	2007	2008	1000,0	0,0	1000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	500,0	0,0	500,0	500,0	0,0	500,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1000,0	0,0	1000,0	2005: Urząd Marszałk. (Totalizator)
8	Termorenowacja budynku Zespołu Szkół Nr 2	2008	2008	267,2	1069,0	1336,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	133,6	534,5	668,1	133,6	534,5	668,1	267,2	1069,0	1336,2		
9	Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół nr 5	2006	2007	1336,4	0,0	1336,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	668,2	0,0	668,2	668,2	0,0	668,2	1336,4	0,0	1336,4	
12	Zakup i montaż windy osobowej dla osób niepełnosprawnych w Szkole Podst.nr 11	2004	2004	80,0	0,0	80,0	0,0	0,0	0,0	80,0	0,0	80,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	80,0	0,0	80,0	PFRON
K	OWIEKA SPOLECZNA			2711,0	5924,0	8635,0	0,0	0,0	0,0	736,0	0,0	736,0	0,0	0,0	0,0	590,0	1770,0	2360,0	693,0	2077,0	2770,0	692,0	2077,0	2769,0	0,0	0,0	0,0	2711,0	5924,0	8635,0	
3	Rozbudowa i modernizacja budynków na potrzeby Centrum Readaptacji Społecznej w tym Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2004	2008	2711,0	5924,0	8635,0	0,0	0,0	0,0	736,0	0,0	736,0	0,0	0,0	0,0	590,0	1770,0	2360,0	693,0	2077,0	2770,0	692,0	2077,0	2769,0	0,0	0,0	0,0	2711,0	5924,0	8635,0	2006-2008 fundusze strukturalne
Ł	GOSP. KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA			23260,3	33598,8	56859,1	1656,4	594,9	2251,3	13651,0	12454,0	26105,0	6309,5	19299,9	25609,4	1360,8	750,0	2110,8	282,6	500,0	782,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	21603,9	33003,9	54607,8	

5.0. Powiązanie wybranych do realizacji projektów z działaniami realizowanymi na terenie powiatu i województwa

Dbłość o wielofunkcyjny rozwój Miasta, chęć podniesienia jego konkurencyjności, dążenie do poprawy jakości życia jego mieszkańców wymusza podejmowanie komplementarnych - w stosunku do inwestycji infrastrukturalnych – działań. Miasto zamierza aktywnie korzystać z funduszy Unijnych w zakresie m.in. szkoleń w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem tych działań będzie podniesienie poziomu kwalifikacji mieszkańców Miasta i wyposażenie ich w umiejętności, które pozwolą im czerpać środki z europejskich źródeł finansowania. Miasto będzie promować i inicjować wykorzystanie środków unijnych we wszystkich możliwych aktywnościach swoich mieszkańców.. Mając na uwadze potencjał turystyczny Miasta Suwałki i terenów sąsiednich oraz konieczność ponadlokalnej współpracy w tym zakresie Miasto Suwałki stawia sobie za cel inicjowanie, opiniowanie i wspieranie planów rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej oraz promocję turystyczną obszarów swojego działania.

Kierunki i zasady rozwoju Miasta Suwałki zawarte w niniejszym Planie Rozwoju Lokalnego wpisują się w dokumenty programowe przyjęte w województwie podlaskim i lokalnie takie jak:

1. „Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego” z września 2003 roku.
2. „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego” z 2001 roku.
3. „Priorytety Współpracy Zagranicznej Województwa Podlaskiego”.
4. Program Rozwoju Turystyki i Zagospodarowania Turystycznego Województwa Podlaskiego do 2010 r.
5. „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2015” z czerwca 2000 r.
6. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Suwałki zatwierdzone uchwałą Rady Miejskiej nr XLVII/378/98 z 10 czerwca 1998r. oraz uchwałą nr XXXVI/342/01 z 31 stycznia 2001r.
7. Zintegrowany Program Transportowy Miasta Suwałki
8. Program Ochrony Środowiska Suwałk na lata 2004- 2007

Z kolei kierunki rozwoju województwa podlaskiego, w tym podstawowe kierunki rozwoju infrastruktury technicznej, wynikają z zasad polityki Państwa w dziedzinie przestrzennego zagospodarowania kraju w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. Zasady te określają następujące dokumenty przyjęte na szczeblu krajowym:

1. „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” przyjęta w dniu 28.12.2000 r. przez Radę Ministrów.
2. „Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2001 - 2006” przyjęta w dniu 28.12.2000 r. przez Radę Ministrów w tym Narodowa strategia ochrony środowiska.
3. III Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2007-2010. Rada Ministrów, Warszawa, 2003.
4. Program „Ekologiczny Rozwój Kraju” stanowiący integralną część Strategii Gospodarczej Rządu „Przedsiębiorczość - Rozwój - Praca. Infrastruktura - klucz do rozwoju” przyjętej przez RM 29 stycznia 2002 r.
5. „Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych” Ministerstwo Środowiska Warszawa, grudzień 2003r.
6. „Program wyposażenia stosownie do wymagań dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych: aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków dostosowany do warunków zamknięcia negocjacji i jego transpozycja do statystyki państwowej”, Instytut Ochrony Środowiska, lipiec 2002, wrzesień 2002.
7. „Plan implementacyjny i finansowy dla Dyrektywy 91/271/EWG z dnia 21.05.1991 dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych”. Ministerstwo Środowiska, Warszawa marzec 2001
8. Kontrakt Wojewódzki z 2004 r. wraz z aneksami.
9. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004 - 2006 (ZPORR) i Uzupełnienie tegoż programu

6.0 Wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki

Wskaźniki oddziaływania to długofalowe konsekwencje zrealizowanych inwestycji wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Dla przejrzystości ujęto tylko te wskaźniki, które będą miały wpływ na szeroko rozumiany rozwój gospodarczy Miasta, poprawę stanu środowiska oraz wzrost standardu życia mieszkańców.

Wskaźniki mierzalne:

- ilość nowych miejsc noclegowych i konsumpcyjnych
- ilość nowych miejsc pracy
- ilość wybudowanych i zmodernizowanych dróg w km
- ilość wybudowanych chodników mb
- ilość wybudowanej sieci kanalizacyjnej w mb
- ilość wybudowanej sieci wodociągowej w mb
- ilość wybudowanych i zmodernizowanych oczyszczalni ścieków
- ilość wybudowanych i zmodernizowanych stacji uzdatniania wody
- ilość wdrożonych programów inicjujących rozwój gospodarczy Miasta

Wskaźniki niemierzalne

- poprawa warunków życia mieszkańców Miasta,
- zwiększenie lokalnego potencjału rozwojowego
- zmniejszenie dysproporcji rozwojowych między obszarami Miasta, a terenami rozwiniętych obszarów Polski jak i Unii Europejskiej poprzez zapewnienie mieszkańcom dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej i społecznej o równym standardzie
- poprawa stanu środowiska naturalnego
- aktywizacja społeczna i ekonomiczna mieszkańców Miasta,
- dostosowanie obszarów Miasta do nowych inicjatyw gospodarczych

7.0 System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki

Przygotowanie większości projektów przewidzianych do realizacji w latach 2005–2006 wymaga wielu działań wstępnych tj.: wykonania wszystkich niezbędnych projektów (budowlano – wykonawczych) oraz kosztorysów inwestorskich, wszystkich niezbędnych uzgodnień i uzyskania pozwoleń na budowę. Zakładając uzyskanie dofinansowania ze środków Unii Europejskiej stwierdzić należy, że nie powinno być przeszkód w ich realizacji.

Wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego zajmować się będzie bezpośrednio Samorząd Miasta Suwałki: Rada Miasta oraz Prezydent. Jednak dla realizacji niektórych zadań konieczna będzie współpraca z władzami regionalnymi oraz sektorem prywatnym (partnerstwo publiczno – prawne). Celem Samorządu będzie również zaangażowanie w realizację Planu – na zasadach partnerstwa – działających na terenie Miasta organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz instytucji kultury.

Prace związane z wdrożeniem Projektów współfinansowanych ze środków UE, dla których beneficjentem końcowym będzie Miasto Suwałki, będą prowadzone przez powołane przez Miasto służby, zakłady budżetowe i instytucje. W trakcie prac będą mogły one wykorzystać doświadczenia uzyskane podczas realizacji projektów dofinansowanych z programu Phare i ISPA. Będą one odpowiedzialne za przygotowanie i przeprowadzenie wszystkich zadań związanych z wdrożeniem projektu: przygotowanie procedur przetargowych, monitoring rezultatów w fazie budowy i po jej zakończeniu. Wybór wykonawcy nastąpi zgodnie z wymogami prawa krajowego zharmonizowanego z prawem wspólnotowym.

8.0. Sposoby monitorowania i oceny Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki

Monitoring Planu Rozwoju Lokalnego dotyczyć będzie przede wszystkim kontroli realizacji zadań inwestycyjnych i projektów rozwojowych oraz planowanych wskaźników produktów i rezultatów poszczególnych inwestycji. Monitoring odnosi się głównie do zadań realizowanych w ramach Planu Rozwoju Lokalnego. Monitoring ma służyć:

- ocenie postępu realizacji konkretnych projektów inwestycyjnych, a przez to stanu realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki na lata 2005-2008;
- weryfikacji zgodności osiąganych produktów, rezultatów i osiągnięć z założonymi celami;
- korygowaniu działań, w tym strategii, jeśli nie przynoszą zamierzonych efektów lub jeśli nastąpią zmiany w otoczeniu obszaru objętego Planem Rozwoju Lokalnego;
- ocenie efektywności wykorzystania posiadanych środków pieniężnych;
- wczesnej diagnozie trudności mogących mieć wpływ na realizowane inwestycje, zwłaszcza terminowości ich zakończenia.

W Mieście nie ma obecnie wyodrębnionej jednostki/referatu do monitorowania przebiegu i efektów Projektów prowadzonych z udziałem Funduszy Strukturalnych. Przyjmuje się, że taki Referat powstanie. Monitoring polegać będzie m.in. na przygotowywaniu okresowych, rocznych oraz końcowych raportów w trakcie trwania inwestycji. Realizacja tych zadań kontrolowana będzie również przez właściwe jednostki Urzędu Wojewódzkiego oraz inne instytucje zaangażowane w realizację konkretnego programu.

9.0. Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego

Ocena Planu Rozwoju Lokalnego ma służyć przede wszystkim oszacowaniu osiągnięcia wskaźników oddziaływania, czyli długotrwałych efektów poszczególnych projektów, przez to całego Planu Rozwoju Lokalnego. Ma odpowiedzieć na pytanie o trafność planowanych (przeprowadzonych, zakończonych) działań w odniesieniu do potrzeb. Ocenic efekty i korzyści z ich wdrożenia, a także ich wpływ na kwestie horyzontalne. Dokonanie oceny jest obowiązkiem beneficjenta końcowego projektów, czyli Miasta Suwałki.

Dla oceny programów, których częścią są projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, rozróżnia się następujące typy ocen:

- *ex-ante* (przed realizacją programu). Uznać można, że ocenę taką przeprowadzono na etapie przygotowywania Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki. Harmonogram inwestycji sporządzono bowiem w oparciu o rozpoznanie lokalnych potrzeb.
- *mid-term* (w połowie okresu realizacji). W odniesieniu do Planu Rozwoju Lokalnego na lata 2005-2008 nie przewiduje się oceny w połowie okresu realizacji, gdyż zakończenie większych inwestycji zaplanowano na rok 2006. Ocena taka zostanie sporządzona w przypadku zaistnienia takiego obowiązku.
- *ex-post* (na zakończenie programu). W jej ramach przewiduje się, że po zakończeniu danego projektu - przez dwa kolejne lata, w systemie rocznym sporządzane będą raporty celem weryfikacji rzeczywistych i planowanych wskaźników oddziaływania.
- *on-going* (bieżąca). Ocenie tej podlegać będą poszczególne projekty w trakcie ich realizacji.

Raporty z oceny Planu Rozwoju Lokalnego oraz poszczególnych projektów sporządzane będą zgodnie z zaleceniami Unii Europejskiej oraz ewentualnie innych instytucji zaangażowanych w realizację konkretnego programu.

10. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Czynnikiem gwarantującym osiągnięcie planowanych efektów w wyniku realizacji określonych inwestycji będzie współpraca sektora publicznego z sektorem prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi. Celem samorządu będzie zaangażowanie w/w instytucji w realizację przedsięwzięć na zasadzie partnerstwa, a w wielu przypadkach również w roli współfinansującego określone zadanie. Partnerstwo publiczno-prywatne dotyczyć będzie zwłaszcza przedsięwzięć nie związanych z infrastrukturą techniczną, jak np. zagospodarowanie szlaków kajakowych, zagospodarowania turystycznego brzegów Czarnej Hańczy w granicach Miasta itp. Aktualnie, problemem jest brak zatwierdzonych dokumentów prawnych regulujących kwestie partnerstwa publiczno – prywatnego.

11. *Public Relations* Planu Rozwoju Lokalnego

Główną instytucją odpowiedzialną za promocję Planu Rozwoju Lokalnego za informację i promocję działań realizowanych w ramach PRL i samego planu będzie Urząd Miejski w Suwałkach. Wszelkie materiały promocyjne powinny określać m.in. cele realizacji poszczególnych zadań w ramach Planu, planowane wskaźniki osiągnięć oraz źródła finansowania projektów. Sposoby promocji inwestycji współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej reguluje Rozporządzenie Komisji Europejskiej Nr 1159/2000 z dnia 30.05.2000 roku w sprawie „Zasad informowania i promocji projektów współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych”.

Celem działań związanych z promocją Planu Rozwoju Lokalnego jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów działań podejmowanych w ramach Planu a także instytucji mogących być partnerami w realizacji inwestycji. Grupami tymi są:

- beneficjenci projektów / mieszkańcy Miasta Suwałki
- środowisko przedsiębiorców;
- organizacje pozarządowe;
- partnerzy społeczni.

W ramach promocji Planu Rozwoju Lokalnego podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

- strona internetowa Urzędu Miasta w Suwałkach na której znajdzie się Plan Rozwoju Lokalnego,
- ulotki/ biuletyny informacyjne dla beneficjentów (poświęcone wybranym projektom);
- spotkania z potencjalnymi partnerami społeczno – gospodarczymi w projektach;
- publikacje w prasie (w przypadku wybranych projektów).

Wykaz źródeł opracowania PRL

- Urząd Miejski w Suwałkach www.um.suwalki.pl
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do 2015 roku z 2000r.
- Plan Gospodarki Odpadami w Suwałkach, Suwałki 2003r.
- Uchwała nr XIX/219/04 Rady Miejskiej z dnia 25 lutego 2004 r. w sprawie przyjęcia WPI Miasta Suwałki na lata 2003-2007
- Dane i ikonografia (zdjęcia ze strony Urzędu Miasta w Suwałkach - www.um.suwalki.pl)
- Dane statystyczne - Główny Urząd Statystyczny w Warszawie: www.stat.gov.pl
- Dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku www.wios.bialystok.pl
- Dane z Miejskiej Dyrekcji Inwestycji w Suwałkach
- Dane z wydziału Polityki Społeczno-Gospodarczej Urzędu Miejskiego w Suwałkach
- „Audyty turystyczny regionu przygranicznego Euroregionu Niemen (Pojezierze Suwalsko-Augustowskie i Ziemia Sejneńska”, Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna, Polska Agencja Rozwoju Turystyki, 2003/2004
- Studium Wykonalności pt.: „Drogi lokalne do terenów usługowych Papiernia w Suwałkach” opracowanej przez firmę Kompania Wschodnia Sp. z o.o.
- Studium Wykonalności pt.: „Modernizacja drogi lokalnej w. Dubowie” opracowanej przez firmę Kompania Wschodnia Sp. z o.o.
- Kwerendy i opracowania własne

SPIS TREŚCI

Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego	1
I. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza Miasta Suwałki	3
1.1. Analiza Miasta Suwałki	3
1.2. Analiza SWOT Miasta Suwałki	3
1.3. Położenie, powierzchnia, ludność	20
1.4. Środowisko przyrodnicze	22
1.4.1. Rzeźba terenu	22
1.4.2. Surowce mineralne	22
1.4.3. Klimat	24
1.4.4. Stosunki wodne	25
1.4.5. Zasoby leśne	27
1.5. Turystyka	28
1.5.1. Baza towarzysząca	32
1.6. Zagospodarowane przestrzenne	36
1.6.1. Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego	40
1.6.1.1. Infrastruktura drogowa	40
1.6.1.2. Infrastruktura wodno – kanalizacyjna	53
1.6.1.3. Gospodarka odpadami	56
1.6.1.4. Infrastruktura dostaw gazu	59
1.6.1.5. Infrastruktura zaopatrzenia w ciepło	60
1.6.1.6. Infrastruktura zaopatrzenia w energię elektryczną	61
1.6.2. Rys historyczny Miasta Suwałk	62
1.6.2.1. Obiekty dziedzictwa kulturowego	66
1.7. Gospodarka Miasta Suwałki	68
1.8. Sfera społeczna	69
1.8.1. Oświata	70
1.9. Warunki i jakość życia mieszkańców	72
2. Identyfikacja problemów wynikających z analizy aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej Miasta Suwałki	74
3. Zadania poprawiające sytuację w Mieście Suwałki	75
4. Projekty przyjęte do realizacji w ramach Planu rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki	77

4.1. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie transport i łączność w latach 2005- 2008	77
4.2. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie turystyki w latach 2005- 2008	80
4.3. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie gospodarki mieszkaniowej i gruntami w latach 2005- 2008	81
4.4. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie działalność usługowa w latach 2005- 2008	82
4.5. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie administracja publiczna w latach 2005 – 2008	83
4.7. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie bezpieczeństwo publiczne w latach 2005 – 2008	83
4.8. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie rozliczenia różne w latach 2005- 2008	84
4.9. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie oświata i wychowanie w latach 2005- 2008	84
4.10. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie szkolnictwo wyższe w latach 2005- 2008	86
4.11. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie ochrona zdrowia w latach 2005- 2008	86
4.12. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie opieka społeczna w latach 2005- 2008	87
4.13. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie edukacyjna opieka wychowawcza w latach 2005- 2008	88
4.14. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie gospodarka komunalna i ochrona środowiska w latach 2005- 2008	88
4.15. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w latach 2005- 2008	90
4.16. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w zakresie kultura fizyczna i sport w latach 2005- 2008	91
4.17. Planowane zadania inwestycyjne Miasta Suwałki w latach 2005-2008 (w tys. zł) z dofinansowaniem Funduszy Strukturalnych	93
5. Powiązanie wybranych do realizacji projektów z działaniami realizowanymi na terenie powiatu i województwa	97
6. Wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki	99
7. System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki	100
8. Sposoby monitorowania i oceny Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Suwałki...	101
9. Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego	102
10. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	103
11. Public Relations Planu Rozwoju Lokalnego	104
12. Wykaz źródeł opracowania PRL	105